

Škofja Loka
dz 0
MOZAIK
2010

070.489(497.4Železniki)

120100184,4

COBISS c

KNJIŽNICA ŠKOFJA LOKA

KNJIŽNICA
IVANA TAVČARJA
ŠKOFJA LOKA

4

September 2010

OZNAK

ustvarjamo gibanje

Domel Electric Motors Suzhou
Analiza zdravja zaposlenih v Domelu
Etnološki muzej – Jurjovceva domačija v Zg.
Danjah
Klekljanje v Železnikih
Počitnice malo drugače

Glasilno podjetja DOMEL

Beseda urednice	2
Uvodnik	3
Domel Electric Motors Suzhou	4
Invalidsko podjetje IP Domel	5
Analiza zdravja zaposlenih v Domelu	6
Rekreacija za zaposlene	7
Zadovoljstvo kupcev v letu 2009	8
Počitniško delo v Domelu	9
Bom kar raje hodil(-a) še v šolo	10
Pikes Peak svetovno prvenstvo v dolgih gorskih tekih - vzpon	12
Dvajsetič »čez Vršič« z Bicikl teamom	14
Radioklub Železniki	16
Klekljanje v Železnikih	19
Klekljarice	20
Etnološki muzej - domačija pri Jurjovcu	22
Jug Tajske in Malezija v 3 tednih	25
Egipt	28
NK Železniki	31

Ko na cesti zopet opazimo otroke s šolskimi torbami na hrbtu, ko se listje prične rahlo barvati, ko nam ob večerih prav pridejo dolgi rokavi, se zavemo, da se poletje nezadržno posavlja. Posavljajo se tudi vonjave s piknikov in vonjave sončnih krem, ki so zaščitni znak poletja.

18. septembra so minila tri leta, ko se je narava v naših krajih razbesnela v vsej svoji veličini in to prav v trenutku, ko smo se v Domelu pripravljali na otvoritev novih proizvodnih prostorov.

Romana Lotrič
Glavna urednica

Posledice so bile katastrofalne. Točno po treh letih je narava zopet pokazala svojo moč in v teh dneh poplavila dobršen del Slovenije. Posledice so zopet katastrofalne. Tokrat je bilo našemu kraju prizanešeno.

Tokratna številka je nekoliko debelejša, polna počitniških doživetij. Predstavljamo vam dve naši podjetji: Domel Electric Motors Suzhou na Kitajskem in Invalidsko podjetje. S pomočjo evropskega projekta Čili za delo – promocija zdravja smo naredili analizo zdravja zaposlenih v podjetju. Preberite si, zaradi katerih bolezni največ ostajamo doma. Izvedli smo tudi analizo o zadovoljstvu kupcev za preteklo leto. Na letošnji podelitvi priznanj najboljšim inovacijam na nacionalni ravni je Domel že četrtrič zapored prejel visoko priznanje za inovacijo Razvoj in industrializacija energetske visoko učinkovitega elektronsko komutiranega motorja. Vsem inovatorjem iskreno čestitamo. Na kratko smo opisali glavne predloge in novosti Zakona o malem delu. Dijakom in študentom, ki nam med počitnicami priskočijo na pomoč v proizvodnih oddelkih, smo zastavili nekaj vprašanj. Naši zaposleni se ukvarjajo z različnimi dejavnostmi. Marjeta Jensterle se je udeležila Svetovnega prvenstva v dolgih gorskih tekih v Coloradu, skupina kolesarskih navdušencev Bicikl teama se je že dvajsetič povzpela na Vršič. Borut Mohorič je član Radiokluba Železniki in je povezano vzpostavil že z 295 državami. Tudi naši upokojenci so zelo aktivni. Ivan Beguš ima na domačiji pri Jurjovcu v Zgornjih Danjah urejen etnološki muzej. Nežnejši spol se predaja užitek potrkavanja klekljev in dolgim uram skrbnega dela prstov, izpod katerih se rodi čipka. Dopust – čas obiskov daljnih dežel ali pa kar čas sprehodov po bližnjem gozdu – oba pa pomenita isto: oddih, sprostitiv in nabiranje moči. V športnem delu pa še o pričetku rekreacije v športni dvorani in o nogometnem klubu v Železnikih.

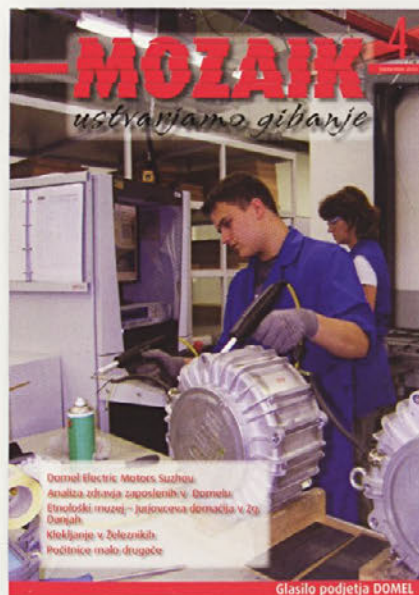
Uredniški odbor vam želi prijetno branje.

DOMEL®

Domel, proizvodnja elektromotorjev in gospodinjskih aparatov Železniki, d.d.
Otoki 21, 4228 Železniki, Slovenija, tel.: +386 4 51 17 100,
fax: +386 4 51 17 106, info@domel.com; www.domel.com

MOZAIK - brezplačno glasilo podjetja Domel d.d.
naslov uredništva: Glasilo Mozaik - Domel, Otoki 21, 4228 Železniki
tel.: 04 51 17 192, fax: 04 51 17 193; e-mail: stefan.bertoncelj@domel.si

Odgovorni urednik: Štefan Bertoncelj
Glavna urednica: Romana Lotrič
Člani odbora: Tadeja Bergant, Anita Habjan, Danica Jelenc, Štefka Jeram, Katarina Prezelj, Janja Kozjek, Aleksander Volf, Andrej Šuštar, Marija Demšar;
Foto: Anita Habjan, Andrej Eržen, Štefka Jeram, Jože Jensterle, Tadeja Bergant, Bojan Gaber, Srečko Pirih, Štefan Jenko, Katarina Prezelj, Matej Galjot, Jaka Mohorič, Adi Pegam, arhiv GZS, arhiv Borut Mohorič, arhiv NK Grafično oblikovanje: Klemen Budna/GTO Košir; Lektorica: Majda Tolar;
Tisk: Tiskarna GTO Košir; Leto 2010, Številka 4; Letnik 30; Izvodov: 1600
Stališča avtorjev ne odražajo nujno stališč uredništva.

Na naslovnici: Preverjanje prebojne napetosti
(foto: Anita Habjan)

UVODNIK

Jožica Rejec
Predsednica uprave

Dragi sodelavci in sodelavke!

Jesen je pred nami in pokazali se bodo rezultati tudi že letošnjih poslovnih odločitev in stroškovne učinkovitosti.

V osmih mesecih smo za 7,5 odstotkov presegle načrtovano 15-odstotno povečanje prodaje glede na lansko leto in je obseg prodaje znašal 41,6 mio €. Dosežena prodaja je manjša od načrtovane samo na programu motorjev 87 odstotkov in opreme 84 odstotkov. Ostali programi presegajo načrtovani obseg prodaje. Cene surovin, predvsem bakra in jekel, so se v zadnjih mesecih še povečale. V večjem delu smo te spremembe prenesli na kupce, delno smo jih kompenzirali z drugimi ukrepi, v manjšem delu pa bodo tudi vplivale na rezultat.

V jesenskih mesecih bo veliko sestankov s kupci, in sicer v Domelu in na lokacijah kupcev. Pogovori bodo posvečeni dolgoročnemu in kratkoročnemu načrtovanju in delu na razvojnih projektih. V oktobru pričakujemo obisk najvišjega vodstva koncerna Stihl. Domelovi EC motorji predstavljajo del dobaviteljske verige za Stihlov strateški program baterijskih vrtnih orodij.

Jeseni predvidevamo prodajo v načrtovanih okvirih, kar pomeni, da bo verjetno nižja od prodaje v pomladnih mesecih. Tržne razmere so se glede na lansko leto sicer izboljšale, so pa še vedno negotove ter nepredvidljive in moramo biti na vseh korakih racionalni in gospodarni, ker v bistvu lahko rečemo, da kriza še vedno traja.

Nadzorni svet Domela je 9.9.2010 dal soglasje k pričetku postopka pripojitve podjetja Tehnica Železniki d.o.o., ki je v 100-odstotni lasti Domela. Končna odločitev ND Domela bo dana na podlagi 9-mesečnih poslovnih izkazov obeh družb.

GZS je v septembru podelila priznanja za razvojne dosežke gospodarstva v letu 2009.

Domel je prejel zlato priznanje za razvoj EC motorjev za prezačevalne naprave.

Naj vas jeseni razveselijo sadovi vaših vztrajnih prizadevanj, vsak dan si vzemite čas za košček lepe jesenske narave in privoščite prijaznost sebi in drugim.

DOMEL

ELECTRIC MOTORS SUZHOU

Andrej Eržen

V Domelu Suzhou smo poslovno leto 2010 začeli kar uspešno. Z nadaljevanjem trenda vsakoletnega zmanjševanja izgube iz prvih treh let delovanja smo letošnjih prvih 5 zaporednih mesecev že poslovali pozitivno. Seveda še ne moremo govoriti o velikih donosih, tehnica se je pa le prevesila. Za nas je to dobro znamenje, da se z obvladovanjem stroškov, zagotavljanjem kakovosti in seveda z zadosti velikimi naročili s trga dajo doseči spodbudni rezultati. V lanskem letu, ko smo stroške sicer zelo znižali (so pa zaradi svetovne gospodarske krize padle tudi proizvedene količine), smo do konca maja izdelali le 80.000 enot. V letošnjih prvih 5 mesecih smo stroške uspeli obdržati na lanskem nivoju, obenem smo pa za razliko od lanskega leta izdelali že več kot 200.000 enot!

V marcu smo tako prišli do pomembnega mejnika, saj smo izdelali našo 1. milijontno enoto. Ta je bila namenjena Philipsu, ki je še vedno naš najpomembnejši kupec.

Povečane količine seveda grede tudi na račun uspešnega dela prodajne službe Domela d.o., saj nam je le-ta pridobila nekaj novih kupcev. V spomladanskih mesecih smo tako tudi izvozili prve serije Rowenti iz Francije, podjetju ECVS v Združene države Amerike in podjetju Airrider v Kanado. Ker Domelov sloves proizvajalca kvalitetnih sesalnih enot seže tudi na Kitajsko, nas neredko pokličejo tudi predstavniki kitajskih podjetij, ki iščejo kakovostnejše enote za višji kakovostni razred sesalnikov. Tako smo enemu novemu kupcu že dobavili nekaj tisoč enot, z dvema se pa trenutno še pogovarjamo. V Domelu dobro vemo, da na kitajskem trgu ne moremo konkurirati s ceno, ampak samo s kvaliteto in odnosom do kupca. Naši konkurenti so od nas namreč nekajkrat večji in na ta račun jim uspe kupovati material po nižjih cenah in seveda lahko tudi sesalne enote prodajajo pod ugodnejšimi pogoji.

V maju smo v Domelu Suzhou naredili velik korak naprej tudi z uspešno prestano presojo sistema kakovosti ISO 9001 – 2008. Za nas

to konkretno pomeni, da smo se pri pripravi na certifikacijo naučili veliko novega, izboljšali smo sistem kakovosti, na osnovi pridobljenega certifikata bomo lahko hitreje in z manj stroški pridobivali izvozna dovoljenja za naše izdelke, konec koncev pa so ta korak od nas že ves čas pričakovali tudi kupci. Upamo, da se bodo tudi na ta račun kupci lažje odločali za naše izdelke.

INVALIDSKO PODJETJE IP DOMEL

Kot pomembna oblika zaposlovanja invalidov so se že leta 1988 v Republiki Sloveniji začela ustanovljati invalidska podjetja. V Sloveniji je danes okrog 150 invalidskih podjetij, v katerih je 12 tisoč zaposlenih, od tega več kot 6 tisoč s statusom invalida. Osnovno poslanstvo invalidskih podjetij je usposabljanje in zaposlovanje invalidov, ohranitev zaposlitve in s tem socialne varnosti pa je pomembnejša od ustvarjanja dobička. Invalidska podjetja na trgu lahko nastopajo kot samostojni pravni in poslovni subjekti pod pogojem, da zaposlujejo vsaj 40 odstotkov zaposlenih s statusom invalida.

Rado Lenkič

Kot nadomestilo za manjšo storilnost zaposlenih invalidov in stroškov, ki so s tem povezani, država invalidskim podjetjem nudi določene bonitete v obliki ekonomskih olajšav:

- invalidska podjetja prispevke za socialno varnost obračunavajo, ne odvajajo pa prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter prispevkov za zdravstveno varstvo,
- invalidska podjetja ne plačujejo davka na izplačane plače,
- plače zaposlenih invalidov so delno subvencionirane.

Najpomembnejša olajšava je vsekakor oprostitev plačevanja prispevkov za pokojninsko, zdravstveno in invalidsko zavarovanje, ki jih podjetja sicer obračunajo in vodijo na posebnem kontu v računovodskih izkazih, dejansko pa ne plačajo. Te prispevke, ki predstavljajo okrog 35 odstotkov bruto plače, za zaposlene v invalidskih podjetjih plača država iz proračuna. Podjetja ta odstopljena sredstva lahko porabijo skladno z zakonom, za lajšanje poslovanja in razvoj podjetja. V primeru našega podjetja je teh odstopljenih prispevkov približno 25.000 € mesečno. Sredstva porabljamo skladno z veljavno zakonodajo. V našem primeru je to za:

- najemnine osnovnih sredstev (stroji in prostori),
- bolniško odsotnost,
- amortizacijo osnovnih sredstev,
- material za varstvo pri delu.

Pomembna olajšava vezana na naše podjetje je tudi »nadomestna izpolnitev kvote«. To olajšavo koristi matično podjetje (Domel d.d.), ki ima z nami podpisano pogodbo o poslovnem sodelovanju. Posledično matičnemu podjetju ni potrebno vplačevati v Sklad RS za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov.

Navedene olajšave s strani države in pa želja po ohranitvi zaposlitve invalidov in težje zaposljivih oseb in s tem večje socialne varnosti sta bila glavna razloga, da so družbeniki Domel d.d., Domel Holding d.d. in Corona d.d. v juliju leta 2003 ustanovili družbo Domel IP Invalidsko podjetje d.o.o.

V podjetju nas je trenutno zaposlenih 69, od tega 29 s statusom invalida. Večina zaposlenih smo bili v Domel IP d.o.o. prezaposleni iz družb Domel d.d. in Corona d.d.. Pri tem je treba poudariti, da se prezaposlenim v ničemer ni

poslabšal njihov pravni in socialni položaj. Zadržali pa smo tudi vse pravice in dolžnosti iz prejšnjega delovnega razmerja.

Naš celotni proizvodni program je vezan na matično podjetje:

- Vodniki
- Pločevinasti deli
- Turbo kolesa

Proizvodne prostore imamo v najemu, od matičnega podjetja, na dveh lokacijah. Na

lokaciji Reteče, kjer je oddelek Pločevinasti deli, ter na lokaciji Železniki, kjer sta oddelka Turbo kolesa in Vodniki. V prvih letih poslovanja smo poslovno sodelovali tudi s podjetjema Termopol d.o.o. in TCG UNITECH – ol d.o.o.

Na osnovi dosedanjega poslovanja lahko odločitev o ustanovitvi Invalidskega podjetja ocenimo kot pravilno, saj podjetje s svojim uspešnim poslovanjem prispeva svoj delež k rezultatu skupine Domel.

ANALIZA

ZDRAVJA ZAPOSLENIH V DOMELU

Janja Kozjek

Že v spomladanski številki Mozaika je bila predstavljena problematika mišično kostnih obolenj. To so obolenja, ki izstopajo tako v Evropi kot pri nas v Sloveniji. V letošnjem letu smo preko evropskega projekta Čili za delo-promocija zdravja, imeli priložnost narediti analizo zdravja za Domel. Od Inštituta za varovanje zdravja smo prejeli podatke o skupinah boleznih za obdobje petih let, zaradi katerih smo zaposleni največ v bolniškem staležu.

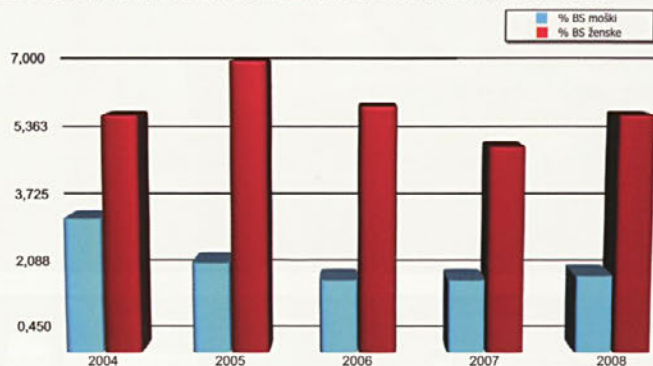
Najprej smo podatke obdelali po spolu.

Na prvem mestu pri moških so v vseh analiziranih letih poškodbe in zastrupitve izven dela.

Pri zaposleni ženski populaciji se v obdobju petih let kot glavni razlog koriščenja bolniškega staleža, izmenjujejo bolezni mišično kostnega sistema in poškodb izven dela.

Glede na strukturo po spolu, je v povprečju zaposlenih 46,9 % žensk in 53,1% moških.

ODSTOTEK BOLNIŠKEGA STALEŽA PO SPOLU V LETIH 2004 - 2008

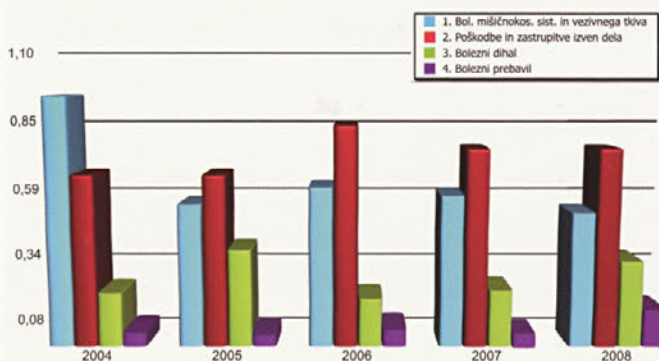
Graf kaže, da je glede na strukturo po spolu delež bolniških izostankov pri ženskah veliko večji kot pri moških. Največji odstotek bolniških izostankov žensk je bil v letu 2005 in sicer zaradi očesnih boleznih (0,71 %) in boleznih dihal (0,63 %).

Analiza po najpogostejših skupinah boleznih v Domelu

Pregled odsotnosti v podjetju Domel d.d. je po najpogostejših skupinah boleznih pokazal, da v Domelu največ bolujemo zaradi:

- poškodbami in zastrupitvami izven dela,
- boleznimi mišično-kostnega sistema in vezivnega tkiva,
- boleznimi dihal,
- boleznimi prebavil

ODSTOTEK BOLNIŠKEGA STALEŽA PO NAJPOGOSTEJŠIH BOLEZNIH V LETIH 2004-2008

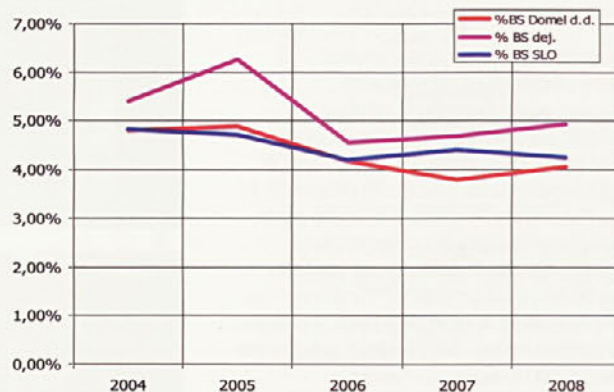

Iz grafa je razvidno, da je delež bolniških odsotnosti zaradi boleznih mišično-kostnega sistema v obdobju petih let v upadanju. Odstotek zaradi poškodb in zastrupitev je naraščal od 2004 do 2006, nato je upadel in je zaenkrat stabilen. Vzrokov za tako velik odstotek poškodb izven dela nam ni poznan.

Izostanki zaradi boleznih dihal nihajo in se povečujejo na približno dve leti. Tudi bolezni prebavil so se v letu 2008 povečale.

Podatkov za leto 2009 še nimamo.

PRIMERJAVA POVPREČNIH VREDNOSTI BOLNIŠKEGA STALEŽA V DOMELU S PANOGO IN SLOVENIJO V LETIH 2004-2008

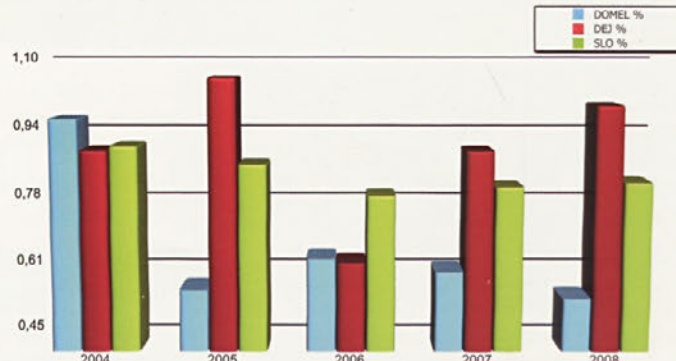
Iz grafičnega prikaza vidimo, da ima Domel manjše bolniške izostanke v primerjavi s panogo (elektro in kovinsko industrijo) in da je v zadnjih treh letih celo boljši od slovenskega povprečja.

Krivulja iz dobljene analize je identična krivulji, ki jo ima podjetje pri analiziranju svojih podatkov. Razlika je samo v delovnih dnevih, ki jih v svojih analizah uporablja podjetje, medtem ko pridobljena analiza IVZ-ja upošteva koledarske dni.

V nadaljevanju pogledimo še ostale pridobljene podatke.

Analiza mišično-kostnih obolenj

PRIMERJAVA MIŠIČNO-KOSTNIH OBOLNENJ V LETIH 2004-2008 MED DOMEL, PANOGO IN SLO

REKREACIJA

ZA ZAPOSLENE

Iz grafa je razvidno, da so se v Domelu glede kostno-mišičnih bolezni začele dogajati določene spremembe v smeri prepoznavanja vzrokov za nastanek takih bolezni. Kot prikazuje graf, je trend odsotnosti nekoliko boljši od slovenskega povprečja, medtem ko je v primerjavi s panožno dejavnostjo mnogo boljši.

Težave, ki nakazujejo na mišično kostno obolenje pri zaposlenih in so povezane z delom, se največkrat kažejo v obliki okvar sestavnih delov telesa: bolečine v mišicah, sklepih, kosteh, kitah, žvicah, vezeh in krvnem sistemu. Na njihov nastanek neposredno vplivajo dejavniki delovnega okolja, ureditev delovnega mesta, zahteve dela in same obremenitve na delovnem mestu – stalna izpostavljenost ponavljajočim obremenitvam (gibom), ki jih posamezno delovno mesto zahteva.

Tovrstne okvare so velikokrat povezane tudi z povečanim nastankom poškodb, kot so zlomi in zvini, ki največkrat prizadenejo večje sklepe telesa – sklepe rok, spodnje okončine, vrat, hrbtenico.

Na nastanek mišično – kostnih obolenj vplivajo tudi različni dejavniki:

- organizacijski in psihosocialni med katere štejejo; rutinsko in enolično delo, ki zahteva hiter tempo dela, premajhna podpora sodelavcev, preveč naporno delo, nezadosten nadzor...
- fizikalni, to je ponavljanje gibov, ki so pri delu potrebni, potiskanje in dvigovanje bremen, prisilna telesna drža, slaba razsvetljava, povečan hrup v delovnem okolju, kar lahko vpliva na napetost telesa...
- osebni (starost zaposlenega, fizična kondicija, izpostavljenost negativnim dejavnikom kajenje, povečana telesna teža...).

Glede na izstopajoče bolezni v podjetju in podaljševanje delovne dobe, so pred nami vsemi izzivi, da bomo imeli kar najbolj »zdrava« delovna mesta in da na njih ne bo negativnih vplivov okolja. Zase veliko lahko naredimo tudi sami.

Zato bomo v naslednji številki podali nekaj informacij, kako si pomagati na delovnih mestih, kjer je pretežno sedeče delo (proizvodna delovna mesta in pisarniška delovna mesta).

Kot že vrsto let tudi letos v Domelu organiziramo rekreacijo za zaposlene, ki bo potekala v zimskih mesecih. Poleg zaposlenih, ki se že vrsto let udeležujejo rekreacije, k temu vabimo tudi ostale, ki si želijo igranja in druženja s sodelavci. V nadaljevanju si lahko ogledate športne panoge, ki se bodo odvijale v športni dvorani v Železnikih in njihove termine.

*Lep športni pozdrav
Odbor za šport*

Marjan Kokalj

URNIK ŠPORTNE DVORANE

VELJA OD OKTOBRA 2010

PONEDELJEK	DRUŠTVO	DVORANA
16.30 - 18.00	Smučarski klub DOMEL Železniki	1/3
16.30 - 18.00	Floorball Galaks	1/3
17.00 - 18.00	Atletsko društvo Železniki	1/3
18.00 - 19.00	ŠD Selca - mali nogomet	cela
19.00 - 20.30	RD Alples - člani	cela
20.30 - 21.30	ŠD Selca - rekreacija	cela
21.30 - 22.30	ŠD Kamikaze - rekreacija	cela
TOREK		
16.30 - 18.00	RD Alples - dečki / mladinci	cela
18.00 - 19.30	KMN Ratitovec	cela
19.30 - 21.00	RD Alples - člani	cela
21.00 - 22.00	ŠD Dolenja vas	cela
22.00 - 23.30	Floorball Galaks	cela
SREDA		
15.30 - 17.00	RD Alples - dečki	cela
17.00 - 18.30	RD Alples - mladinci	cela
18.30 - 20.00	KMN Ratitovec	cela
20.00 - 21.30	ŠD LAGUNA - košarka	1/3
20.00 - 21.30	DOMEL, d.d - odbojka	1/3
20.00 - 21.30	DOMEL, d.d - badminton	1/3
21.30 - 23.00	Floorball Galaks	cela
ČETRTEK		
14.00 - 15.30	KMN Ratitovec - dečki	cela
16.00 - 17.30	RD Alples - mladinci	cela
17.30 - 19.00	RD Alples - člani	cela
19.00 - 20.30	DOMEL, d.d - mali nogomet	cela
20.30 - 22.00	NIKO, d.d - rekreacija	cela
PETEK		
14.30 - 16.00	RD Alples - dečki	cela
16.00 - 17.00	Atletsko društvo Železniki	cela
17.00 - 18.30	RD Alples - mladinci	cela
18.30 - 20.00	RD Alples - člani	cela
20.00 - 21.30	DOMEL, d.d - odbojka	1/3
20.00 - 21.30	DOMEL, d.d - košarka	1/3
21.00 - 22.30	Rekreacija - Šubic	1/3
21.30 - 23.00	ŠD Dražgoše	1/3
21.30 - 23.00	Rekreacija - Košarka	1/3
21.30 - 23.00		1/3

ZADOVOLJSTVO

KUPCEV V LETU 2009

Romana Lotric

Vsakdo ve, kaj zadovoljstvo pomeni, vse dokler ga ne vprašamo po definiciji tega pojma. Takrat se zavemo, da je na to vprašanje zelo težko odgovoriti. Pojem zadovoljstvo ali s tujko satisfaction izvira iz latinskega »satis«, ki pomeni dovolj, in »facere«, ki pomeni delati, narediti. Sama beseda nam pove, da gre za neko zadoščenje, ki ga kupec začuti takrat, ko naredimo dovolj glede na njegova pričakovanja.

V slovarju slovenskega knjižnega jezika je zadovoljstvo definirano kot pozitiven odobravalni odnos do koga ali česa. Iz tega lahko razberemo, da je zadovoljstvo le psihološko stanje, ki ga vsak posameznik različno spremlja in doživlja.

Zadovoljen kupec je za podjetje ključnega pomena:

- podjetju omogoča in zagotavlja prodajo ter prihodke, s tem pa tudi uspešno poslovanje in razvoj,
- omogoča zaposlenim delo,
- zadovoljen kupec svoje zadovoljstvo pove še drugim,
- zadovoljen kupec s firmo bolj aktivno sodeluje, daje več idej, pobud za izboljšavo izdelkov,
- praviloma so vsi odjemalci dragoceni vir povratnih informacij, da lahko organizacija še pravi čas spozna, kaj je potrebno izboljšati, odpraviti ali spremeniti,
- če kupci niso zadovoljni s prodajno ponudbo podjetja, bodo šli drugam, h konkurenci, zato je potrebno stalno skrbeti za prodajno ponudbo in da je ta boljša od konkurence,
- zadovoljen kupec je praviloma manj pozoren do drugih blagovnih znamk ali konkurentov,
- stalne kupce je lažje obdržati in se z njimi dogovarjati ter sodelovati, kot pridobivati nove,
- redni kupec bo zvest podjetju le tako dolgo, dokler bo zadovoljen z njegovimi izdelki ali storitvami, glede na vrednost ali ceno, ki jo plača ob nakupu,
- investicija v novega kupca je neprimerljivo večja od stroškov vzdrževanja stalnega kupca.

Skratka, organizacija, ki nima zadovoljnih kupcev, je obsojena na propad.

Merjenje in spremljanje zadovoljstva kupcev sta za podjetje, ki želi svojim kupcem ponuditi največ in najboljše, nujni in temeljni aktivnosti. Izvajanje in rezultat teh aktivnosti se za podjetje odražajo navznoter (pri vodstvu in zaposlenih) kot tudi navzven (pri kupcih ter pri širšem poslovnem okolju).

Dejstvo, da se v podjetju organizirano spremlja zadovoljstvo kupcev, zagotavlja, da se stvari premikajo na bolje. Vendar pa samo spremljanje in merjenje zadovoljstva kupcev še ne pomeni izboljšanja stanja. Zbrane informacije je potrebno analizirati in ugotovitve posredovati na ustrezna mesta v podjetju. Na osnovi dobljenih rezultatov je potrebno začeti z dobro organizirano akcijo. Analiza zadovoljstva je začetna stopnja na poti do ocenitve dosežene stopnje zadovoljstva kupcev. Potrebno jo je

ponavljati v rednih časovnih presledkih, da se ugotovi, ali se stanje izboljšuje ali slabša.

Zadovoljni zaposleni posledično vplivajo na zadovoljnega kupca. Če so zaposleni zadovoljni, so izdelki, ki jih nudijo, bolj kvalitetni, kar privede do zadovoljnih kupcev. Če je kupec zelo zadovoljen, obstaja večja verjetnost, da bo tudi zvest, kar prinaša podjetju tudi višji dobiček. Zadovoljni kupci pa lahko vplivajo na zadovoljne zaposlene.

V našem podjetju v začetku leta določimo kupce, ki jih bomo zaprosili za izpolnitev vprašalnika. Določeni so glede na velikost prometa. Kupci ocenjujejo naslednje

parametre: zanesljivost izdelka, konkurenčnost, pravočasnost dobave, odzivnost, performanse izdelka, razvoj novega izdelka in ekološka sprejemljivost. Vodi se evidenca vseh poslanih in vrnjenih vprašalnikov. Za vsakega kupca se izračuna indeks zadovoljstva, izračunajo se povprečne in ponderirane ocene za posamezne parametre. Dobljeni rezultati se pregledajo, pridobijo se še komentarji za parametre, ki so ocenjeni z oceno 6 ali manj. Kasneje se tudi preverja, če so bili korektivni ukrepi v resnici tudi izvedeni.

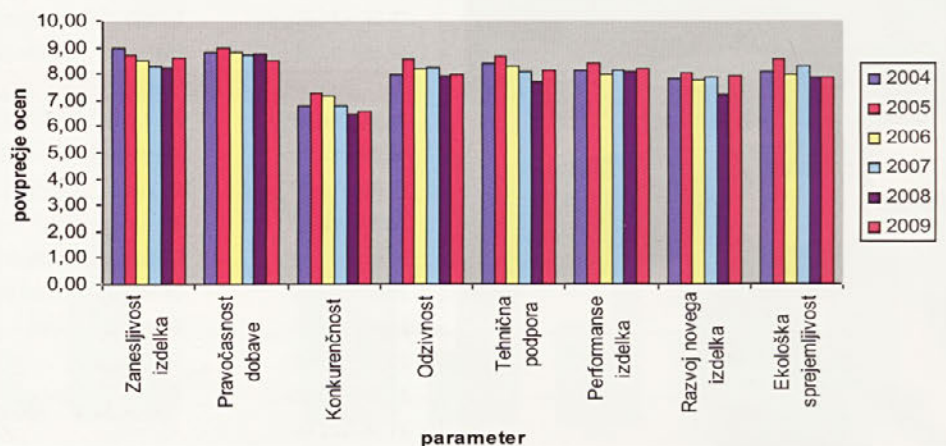
Tudi letos smo izvedli anketo zadovoljstva kupcev za leto 2009. Anketo smo poslali vsem večjim kupcem, ki so bili izbrani glede na velikost prometa. Odziv je bil dober, saj smo dobili več kot polovico vrnjenih vprašalnikov.

Povprečne ocene zadovoljstva kupcev po posameznih parametrih so se glede na leto 2008 izboljšale pri vseh parametrih, razen pri parametru pravočasnost.

Ponderirane ocene so bile določene glede na obseg prodaje. Nižja ponderirana ocena pomeni, da je ocena pri kupcu z višjim ponderjem slabša.

Primerjava povprečnih ocen po posameznih parametrih

	ponder ocene 2009	ponder ocene rang 09	ocene 2009	ocene 2009 rang	ponder ocene 2008	ponder ocene rang 08	ocene 2008	ocene 2008 rang	ocene indeks 09/08	ocene indeks 09/08
Zanesljivost izdelka	8,84	2	8,58	1	8,46	2	8,25	2	104,00	104,49
Pravočasnost dobave	9,23	1	8,52	2	8,82	1	8,78	1	97,06	104,65
Konkurenčnost	6,53	8	6,58	8	6,02	8	6,44	8	102,13	108,47
Odzivnost	8,13	5	7,94	5	7,89	4	7,89	4	100,65	103,04
Tehnična podpora	8,28	4	8,10	4	7,42	5	7,71	6	105,00	111,59
Performanse izdelka	8,46	3	8,16	3	7,99	3	8,04	3	101,44	105,88
Razvoj novega izdelka	8,00	6	7,93	6	6,84	6	7,19	7	110,33	116,96
Ekološka sprejemljivost	7,60	7	7,86	7	6,64	7	7,87	5	99,92	114,46
povprečje	8,13		7,96		7,51		7,77		102,41	108,31

DELO V DOMELU

Graf (na sredini) prikazuje gibanje posameznih parametrov od leta 2004 do 2009. Iz njega je razvidno, da je v letu 2009 najboljše ocenjen parameter zanesljivost izdelka z oceno 8,58, sledijo ji pravočasnost dobave, performanse izdelka, tehnična podpora, odzivnost, razvoj novega izdelka, ekološka sprejemljivost in na zadnjem mestu konkurenčnost z oceno 6,58.

Povprečne ocene po posameznih parametrih za leto 2009

1. Zanesljivost izdelka oz. kakovost je ocenjena s povprečno oceno 8,58. V letu 2009 je to najboljše ocenjen parameter, lani je bil na drugem mestu z oceno 8,25.

Povprečna ponderirana ocena je 8,84 na drugem mestu, kar je boljše od lanske ocene 8,46 ravno tako na drugem mestu.

2. Pravočasnost dobave je s povprečno oceno 8,52 drugi najboljše ocenjen parameter, lani je imel oceno 8,78.

Povprečna ponderirana ocena ostaja na prvem mestu z oceno 9,23 ter je boljša od lanske 8,82.

3. Konkurenčnost je s povprečno oceno 6,58 še vedno najslabše ocenjen parameter, vendar je nekoliko boljši kot v letu 2008, ko je bil ocenjen s 6,44.

Povprečna ponderirana ocena je 6,53, kar je boljše od lanske ocene 6,02.

4. Odzivnost je parameter, ki se je s povprečno oceno 7,94 uvrstil na peto mesto. Lani je imel oceno 7,89.

Povprečna ponderirana ocena je padla s četrtega na peto mesto z oceno 8,13, lani 7,89.

5. Tehnična podpora je parameter, ki se je v letu 2009 s povprečno oceno 8,10 povzpел s šestega na četrto mesto. Lani je imel oceno 7,71.

Povprečna ponderirana ocena je 8,28. Parameter je napredoval s petega na četrto mesto. Lani je imel oceno 7,42.

6. Performanse izdelka ostajajo na tretjem mestu s povprečno oceno 8,16, lani z oceno 8,04 na tretjem mestu.

Povprečna ponderirana ocena je 8,46 in ostaja na tretjem mestu; lani z oceno 7,99.

7. Razvoj novega izdelka s povprečno oceno 7,93 ostaja na šestem mestu in je slabša od lanske ocene 7,19.

Povprečna ponderirana ocena se je izboljšala ter ostaja na šestem mestu z oceno 8,00, lani 6,84.

8. Ekološka sprejemljivost je s povprečno oceno 7,86 padla s petega na sedmo mesto. Lani je imela oceno 7,87.

Povprečna ponderirana ocena ostaja z oceno 7,60 na sedmem mestu, v letu 2008 je imela oceno 6,64.

Indeks CSI je najbolj celovita ocena zadovoljstva posameznega kupca, saj se v njem odražajo vse ocene, kot tudi relativna pomembnost posameznega parametra. V splošnem se indeksi gibljejo med 60 in 90.

Zadovoljstvo je končni cilj tako za podjetje kot za kupca. Podjetje si prizadeva zadovoljiti potrebe in želje svojih strank, saj si s tem zagotavlja izhodišče za opravljanje ponovnega nakupa kot tudi za širjenje podjetju naklonjenih informacij. Prav tako je za podjetje lažje sodelovati z zadovoljnimi strankami.

Analiza zadovoljstva kupcev se izvaja že 13 let. V teh letih spremljanja je dobro vidno, kako se je zadovoljstvo povečevalo oz. slabšalo. Zadnja analiza je pokazala, da je zadovoljstvo ponovno v porastu, kar pomeni, da je podjetje na pravi poti.

Tudi pred letošnjim poletjem se je pri načrtovanju realizacije plana pokazalo, da bo v poletnem času v proizvodnih oddelkih potrebna dodatna pomoč dijakov in študentov. Že v sredini junija je bil objavljen razpis za počitniško delo, na katerega se po razpisnih pogojih ni prijaviло zadostno število interesentov. Zato smo na počitniško delo sprejeli tudi mlajše od 17 let. Še vedno pa so imeli prednost otroci naših zaposlenih.

Janja Kozjek

Uvedeni so bili trije štirinajstdnevni delovni termini, in sicer dva v juliju in eden v avgustu po kolektivnem dopustu.

S počitniškim delom smo pričeli 1.7. in končali 27.8. Vseh dijakov in študentov, ki so opravljali počitniško delo, je bilo skupaj 90.

Kako bo z našo dolgoletno prakso počitniškega dela v prihodnost, je še nejasno, saj Zakon o malem delu prinaša kar precejšnje spremembe na področju zaposlovanja študentov in dijakov. Zato sem se odločila, da podam nekaj osnovnih informacij iz predloga novega zakona.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je v mesecu aprilu 2010 predstavilo že 3. predlog Zakona o malem delu. Malo delo naj bi bilo po novem delo specifičnih skupin prebivalstva, in sicer za opravljanje priložnostnega, občasnega dela, zato naj bi bilo tudi davčno ugodneje obravnavano. Objavljamo povzetek, ki ga je pripravila pravna služba GZS.

Glavni predlogi novosti zakona – številne omejitve

Malo delo bodo po tem tretjem predlogu ministrstva za delo lahko opravljali študenti, dijaki, upokojeanci, pa tudi brezposelni, vendar le v obsegu 60 ur na mesec. Za študente in dijake naj ne bi veljala tedenska omejitev, temveč je določen letni fond ur - 720 ur, kar predstavlja okrog 4 delovne mesece.

Predlagatelj je predvidel tudi minimalno in maksimalno plačilo za malo delo, in sicer minimalno 3,50€ bruto na uro, kot najvišji možni zaslužek pa je določil 6.000€ bruto na letnem nivoju.

Omejeno je tudi število ur malega dela, ki jih lahko mali delavci opravijo pri posameznem delodajalcu: pri delodajalcu, ki zaposluje od 0 – 10 zaposlenih, je omejen letni fond ur malega dela na 360 delovnih ur. Preračunano to pomeni približno 45 delovnih dni, ali na primer 2 mala delavca po 22,5 delovnih dni ali 3 mali delavci po 15 dni ali 4 mali delavci po 11 dni. Kombinacij je veliko, le da skupno število opravljenih ur ne sme presežati 360 delovnih ur.

Poglavitne predlagane omejitve opravljanja malega dela:

malo delo za študente, dijake, upokojeance, brezposelne in neaktivne osebe 60 ur na mesec

študenti in dijaki 720 ur / leto

- plačilo za malo delo: min. 3,50€ in max. 6.000€ na leto

- omejeno število ur malega dela:

- 0 – 10 zaposlenih – 360 ur

- 11 – 30 zaposlenih – 720 ur (približno 90 del. dni)

- 31 – 50 zaposlenih – 1.080 ur (približno 135 del. dni)

- 51 in več zaposlenih – 1.440 h (približno 180 del. dni)

- dajatve:

- delodajalec: prispevki za ZZ - 0,53% prejemka,

- dajatev iz malega dela – 14% od bruto prejemka

- mali delavec: PIZ – 9,01% prejemka

- ZZ - 5,96% prejemka

Pri delodajalcu, ki zaposluje od 11 do 30 zaposlenih, je dovoljeno opraviti 720 ur malega dela, kar znaša približno 90 delovnih dni, pri delodajalcu, ki zaposluje od 31 – 50 zaposlenih, 1.080 ur (približno 135 del. dni) ter pri tistih, ki zaposlujejo 51 in več delavcev, pa 1.440 ur (približno 180 delovnih dni).

Predvidene so tudi nove in večje dajatve iz naslova malega dela: delodajalci naj bi plačali 14,53% od bruto prejemka, mali delavci pa 14,97% iz bruto prejemka. Skupaj naj bi torej šlo v proračun in v obe blagajni – zdravstveno in pokojninsko - 29,50% bruto plačila.

Kaj naj rečem? Komplicirano!

Vrnimo se k našim dijakom in študentom, ki smo jih povprašali, kako so se počutili med počitniškim delom v Domelu.

BOM KAR

RAJE HODIL(-A) ŠE V ŠOLO...

Anita Habjan

Torej, uvod je napisala že Janja ...

Jaz bi se samo zahvalila vsem, ki so bili pripravljeni sodelovati v anketi. Sploh pa, ko sem omenila še fotoaparati. Pridno se učite, čez nekaj let pa bomo naredili podobno anketo, in sicer na delovnih mestih, za katere se trenutno izobražujete, prav?

ROK ŠOLAR (AP)

Letos sem zaključil prvi letnik Tehniškega šolskega centra Kranj, smer mehatronika. V času poletnih počitnic sem se odločil za delo v Domelu, pri tem pa so me spodbujali starši, predvsem mama, ki je v Domelu zaposlena. Za počitniško delo sem se odločil, ker sem želel zaslužiti nekaj denarja. Za delo v Domelu pa sem se odločil zato, ker je tu starostna meja zaposlenih nižja kot drugod. Mislim, da mi bo delo v proizvodnji pomagalo pri študiju, saj bom marsikatero snov v šoli lažje razumel. S samim delom v proizvodnji Domela sem zadovoljen, vendar obstajajo tudi pomanjkljivosti. Najprej sem sodeloval pri montaži sesalnih motorjev, sedaj pa delam v avtomobilski proizvodnji. Trdim lahko, da je slednja bolj prijazna delavcem ter da je tudi proizvodni proces bolj organiziran. Edino, kar me moti, je pomanjkanje stolov. S sodelavci se dobro razumemo, v večini so prijazni in dobro sprejmejo študente, se pa najdejo tudi redke izjeme, ki ne razumejo, da se v tako kratkem času ne moreš vsega naučiti. Na splošno lahko rečem, da raje hodim v šolo kot v službo. Dobra stran proizvodnega dela sta zaslužek ter da lahko popoldne delo odmisliš, medtem ko pri šolanju popoldne sledijo domače naloge in učenje. Z zasluženim denarjem sem si kupil motor, večino pa bom prihranil do jeseni, ko

se prične šola. Mislim, da je zaslužek dijakov in študentov v Domelu dokaj nizek v primerjavi z zaslužkom v podobnih tovarnah. Tudi za samo podjetje bi bilo bolje, da bi malce zvišali plačilo študentov, saj bi marsikdo, če bi zaslužil več denarja, sodeloval v proizvodnji aktivnejše in kvalitetnejše.

KATJUŠA KATRAŠNIK (IP)

Končala sem prvi letnik ekonomske gimnazije. Delo v Domelu je bila moja odločitev, predvsem zaradi denarja in nabiranja izkušenj. Delo mi je všeč kot počitniško delo, vendar tega dela ne bi rada opravljala celo življenje. S sodelavci sem zadovoljna. Podaljšala bi malico na eno uro. Do sedaj sem vedno mislila, da je bolje hoditi v službo, a se je sedaj moje mnenje spremenilo. Že sedaj sem se malo naveličala sestavljati turbine. Kaj bi bilo šele po 40 letih?! V šoli pa je vedno kaj novega. Kljub temu da se je potrebno veliko učiti in da mi to ni kaj preveč všeč, se bom vseeno odločila za šolo. Kaj bom z zasluženim denarjem? O tem še nisem razmišljala. Malo ga bom prihranila, nekaj pa zapravila za kavice. Dobimo 3€ na uro.

MILENA BERCE (IP)

Končala sem gimnazijo v Škofji Loki. Za delo v Domelu sem se odločila, ker drugega dela v bližini nisem dobila. Tu sem že delala, zato sem

vedela, kakšno je delo. Všeč mi je, ker ni fizično naporno, je pa monotono. Denar bom porabila za teden morja v septembru, če ga pa še kaj ostane, ga bom pa prihranila za čas študija.

NADA ANDREEVSKI (BMC)

Končala sem 5. letnik ekonomske šole v Kranju. Delo je bila moja odločitev, hotela

sem malo zaslužiti. Z delom sem zadovoljna. Potrebovala sem nekaj časa, da sem se vsega naučila. Spremenila ne bi ničesar. Sama si ne predstavljam, da bi celo življenje delala v tovarni, tako da bom raje nadaljevala s šolanjem. Z zasluženim denarjem bom kupila oblačila.

SARA PREZELJ (IP)

Končala sem gimnazijo v Škofji Loki, 4. letnik. Delo v Domelu je bila moja odločitev. Delo je preveč monotono, bolje je hoditi v šolo. Denar bom porabila za morje, oblačila ...

TINE JENSTERLE (BMC)

Obiskujem SGTŠ Radvljičica, grem v 3. letnik. Delo med počitnicami je bila moja odločitev. Z delovnim mestom sem zadovoljen. Ne predstavljam si, da bi celo življenje delal v tovarni, zato grem raje še v šolo. Z zasluženim denarjem še ne vem, kaj bom, verjetno ga bom pa zapravil za oblačila.

URBAN PETERNELJ (PSD)

Obiskujem tehniški šolski center v Kranju, kjer sem zaključil 1. letnik tehniške gimnazije. Za delo med počitnicami sem se odločil predvsem zato, da bi zaslužil nekaj denarja in pa da bi videl, kako poteka delo v tovarni. Z delovnim mestom sem zadovoljen, delo ni prenaporno. Zaenkrat raje hodim v šolo kot v službo, kako bom porabil denar, pa še en vem.

KLEMEN JELENC (BMC)

Obiskujem biotehniško srednjo šolo v BC Naklo, smer živilsko-prehranski tehnik. Končal sem 2. letnik. Počitniško delo je bila moja odločitev, pa tudi odločitev staršev. Za delo sem se odločil predvsem zaradi denarja, saj nimam štipendije in mi vsak evro pride še kako prav. Tokrat počitniško delo opravljam prvič in sem zelo zadovoljen, pa tudi na delovnem mestu mi je všeč, čeprav sem skoraj vsak dan na drugem delovnem mestu v proizvodnji BMC. Delam pri strojih. S sodelavci se dobro razumemo in mi je zelo všeč, ker sem spoznal nove prijatelje. Pa tudi radi mi pomagajo pri delu, ki ga na novo spoznavam. Kaj je bolje, hoditi v šolo ali vsak dan v službo? Kakorkoli bi odgovoril na to vprašanje, bi bilo napak. Sedaj, ko še hodim

v šolo, mi je ljubše hoditi v službo. Ko bom pa čez čas hodil v službo, pa si bom najbrž rekel, kako je bilo lepo, ko sem še hodil v šolo. Tako da se raje ne bom opredelil. Zaslužen denar bom verjetno porabil za svojega »konjička« - to pa je glasba.

ANJA POTOČNIK (IP)

Septembra začnem prvi letnik zdravstvene šole. Delo v Domelu je bila moja odločitev, predvsem zaradi denarja. Delo, delovno mesto, sodelavci – zelo v redu. Edino, kar bi spremenila, je to, da bi podaljšala malico na eno uro. V šolo je boljše hoditi, saj sem s prijatelji. Tu pa je malo dolgočasno. S prisluženim denarjem si bom kupila prenosni računalnik. Dobimo 3€ na uro.

BARBARA KUTIN (montaža sesalnih enot)

Končala sem 9. razred osnovne šole. Vpisala sem se na gimnazijo v Škofji Loki. Za delo med počitnicami sem se odločila sama, ker bi rada imela malo svojega denarja, da si bom kupila kaj zase. Delo mi je zanimivo, sodelavci so prijazni in mi pomagajo. Sama na tem delovnem mestu ne bi dolgo zdržala, zato bom raje še nekaj let hodila v šolo.

PIKES PEAK

SVETOVNO PRVENSTVO V DOLGIH GORSKIH TEKIH- VZPON

Marjeta Jensterle

Konec maja se je bilo treba odločiti, ali iti ali ne v ZDA na gorski maraton. Kar nekaj težkih dni polnih premišljevanj zaradi visokih stroškov: karta, prevozi, nočitve. Čeprav smo na tekmo odhajali kot člani slovenske reprezentance, smo si morali stroške kriti večinoma sami. Startnino in nekaj nočitev ti prispeva organizator, nekaj opreme pa AZS. Ravno zaradi tega vzroka sem poskušala dobiti kakšnega sponzorja za pokritje ostalih stroškov.

Ob tej priložnosti se prav lepo zahvaljujem Domelu in občini Železniki za denarno pomoč.

ekipa, v ozadju Pikes Peak

Napočil je 17. avgust - dan za odhod. Naš let se je pričel v Benetkah in že tu so nastopile prve težave (z vizo). K sreči se vse srečno izteče in že letimo. Let proti Atlanti traja 11 ur, čas teče kar hitro. Zaradi zamude, zamudimo naslednji let in nas postavijo na čakalno listo. Končno dočakamo let proti Denverju, ki traja 3 ure. Ko prispemo v Denver, ugotovimo, da so nam izgubili prtljago in zato čakamo naslednje letalo, da pripelje našo prtljago. Ko jo dobimo, se končno odpeljemo proti Colorado Springsu, kamor prispemo s 7-urno zamudo. Colorado Springs je mesto z 800 tisoč prebivalci na višini 1800 metrov. Tu ni nobenih blokov in stolpnic, ampak so same majhne hiške. Edine večje stavbe so poslovni objekti in cerkve. Razdalja med začetkom in koncem mesta je izjemno velika.

Marjeta Jensterle v parku Garden of the Gods

Takoj prvi dan se odpravimo na ogled proge. Odpeljemo se na vrh (na to goro pripeljeta zobata železnica in cesta). Soočenje z goro na višini 4300 metrov ni bilo ravno prijetno. Spustimo se navzdol po progi ter potem začnemo teči navkreber. Tek na taki višini nam kar pošteno zviša srčni utrip. Potem še kakšne pol dne ostanemo na tej višini, da se vsaj malce prilagodimo na redek zrak. Nato pa se odpravimo v dolino in premišljujemo le o tem, kako bomo zmogli na tem zraku. Naslednji dan si ogledamo del poti od spodaj navzgor. Tu je veliko lažje, ker je zrak normalen. Ob tem dejstvu dobimo novo motivacijo. Dan pred tekmo si ogledamo Garden of the Gods. To je park, za katerega bi lahko rekla, da se visoke stene dvigajo kar iz ravnih tal.

Napočil je dan, zaradi katerega smo leteli v Colorado. Svetovno prvenstvo v dolgih tekih - vzpon, na katerem smo tekmovalci pretekli 21,4 km čisto samega vzpona z višinsko razliko 2400 metrov. Naš cilj pa je bil 4300 metrov visoki Pikes Peak. Ob 5.30 nas pred hotelom čaka kombi, ki nas odpelje na start. Startne številke dvignemo že dan prej. Takoj, ko prispemo na prizorišče, začnemo z ogrevanjem. Startamo ob 7.00. Ne morem verjeti, da pri taki množici 1800 tekačev ni nobenega prerivanja.

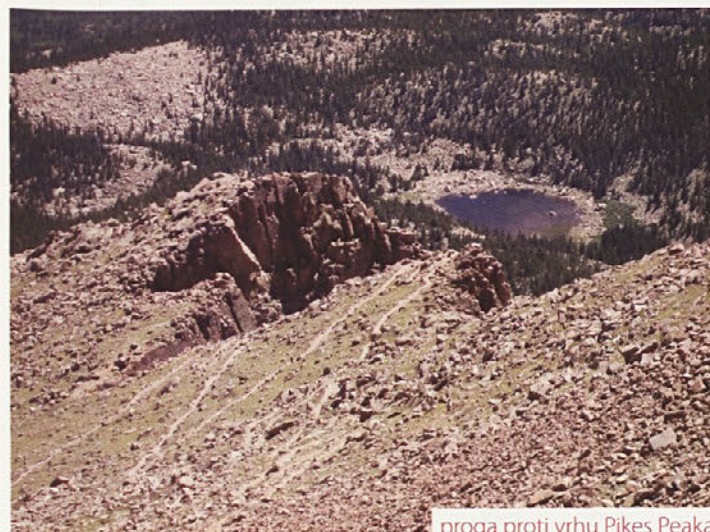

moto zbor v Cripple Creeku

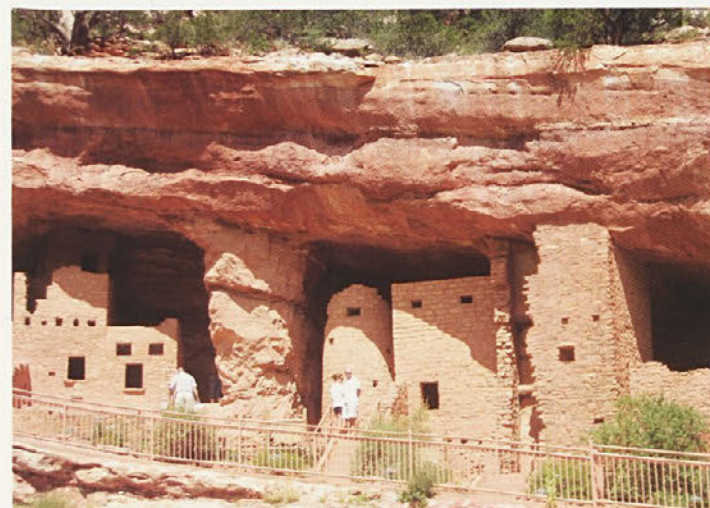
ekipa

Tečemo že dobra 2 km po cesti, potem pa je tu že prvi dolg in najbolj strm vzpon na progi. Nakar se proga zoži in enakomerno vzpenja. Ne privoščijo nam niti malo spusta in to na tej progi pogrešam. Na polovici proge nas pričaka slovenska zastava in naš navijač Žarko. Lepo napredujemo. Skoraj povsod ob progi so navijači, ki spodbujajo prav vse tekmovalce. Med tem pa razmišljam, kako bo, ko pridem na višino okrog 4000 metrov (pomanjkanje zraka), ampak na srečo s tem nimam posebnih težav.

proga proti vrhu Pikes Peaka

Na cilju nas čaka spremljevalna ekipa: Jožko, Klemen, Dorica in Rosana. Čestitke. Na vrhu čakajo kombiji, da tekmovalce čim prej odpeljejo nižje na 3000 metrov (ta dan je promet za vsa ostala vozila zaprt). Na prvi postaji je tudi okrepčevalnica s pijačo, sadjem, jogurti in drugimi prigrizki. Tu pa čakajo avtobusi, da nas odpeljejo do izhodišča. V šotoru se je nabralo že

Indijanska vas Clife Dwellings

start

kar veliko ljudi, med njimi seveda tudi moji sotekači: Joco, Marjan, Mihaela, Marin in Urša. Popoldan je sledila razglasitev in na stopničke so stopili kar trije naši: Joco, Mihaela in Urša. Tu se prijavi ogromno tekačev, potem jih izbirajo po najboljših časih, ker imajo omejen limit nastopajočih. Na startu je 1800 tekačev. V cilj je prišlo 1166 tekačev in 550 tekačic. Moja uvrstitev je 183. mesto skupno in 34. v kategoriji. Joco je dosegel 58. mesto skupno in 2. v kategoriji. Večina nas je odhajala zadovoljnih.

V naslednjih dneh smo si ogledali še: živalski vrt, kjer imajo kar nekaj drugih živali kot pri nas v živalskem vrtu, Clife Dwellings, ki je zelo zanimivo staro indijansko naselje, park dinozavrov z okostji le-teh, zanimivo sotesko z visokimi in strmimi slapovi imenovano Seven falls, staro mesto Cripple creek, kjer so včasih kopali zlato (te dni je bil tu ravno zbor motoristov, kjer se v treh dneh zbere štirideset tisoč motoristov in je res kaj videti). In že je bil tu čas odhoda. Zopet nekaj zapletov na letališču in tako smo v Benetke prileteli s 5-urno zamudo.

Lepo pa bi se zahvalila Jožkotu in Rosani za vso organizacijo ter Tomotu za prevoz v Benetke. Doživela sem res lepe dni z dobro družbo v Coloradu.

Marjeta in Jože Jensterle

DVAJSETIČ

»ČEZ VRŠIČ« Z BICIK'L TEAMOM

Tadeja Bergant

Bicik'l team? Kaj je to? Kdo so to?

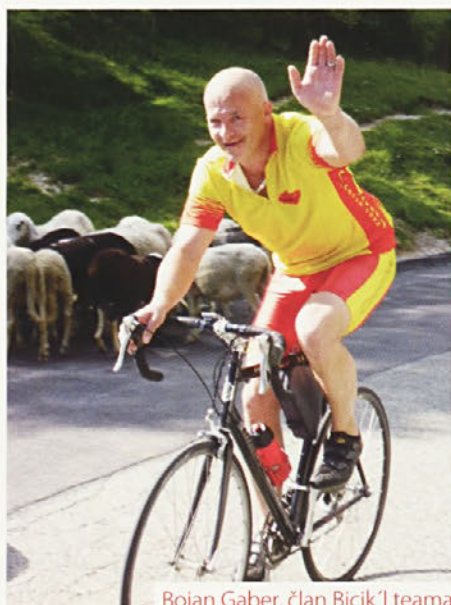
To je skupina navdušencev - kolesarjev, ki je na pobudo dveh prav tako kolesarskih zanesenjakov leta 1989 prvič prekolesarila »tour de Vršič«. Leta 1964 sta to prvič izvedla Drago Kisovec (na našo veliko žalost že pokojni) in Vinko Hafner. Leta 1989 sta to predlagala sodelavcem (še v takratni Iskri) ter prijateljem in nastala je skupina, v kateri so danes (nekateri so celo še zdaj naši sodelavci) Bojan Gaber, Tomaž Rupnik in Štefan Jenko (prav od začetka) ter Tomaž Bergant, Bojan Krmelj, Filip Starič, Tadej Camlek in Marko Mlakar (ti so se jim pridružili kasneje).

Dragov in Vinkov predlog je bil sprejet. Idejo je pomagal izpeljati Tomaž Rupnik, ki je izdelal »načrt poti«, ki so mu potem v bistvu sledili celih deset let. To je bila karta, na katero je vrisal svoje oznake in legendo z vsemi »postanki« - »P«, »gorskimi cilji« - »GC« in »hitrostnimi preizkušnjami« - »HP«. Karta je vsebovala tudi datum in čas starta in čas cilja.

Vsako leto pripravijo tudi vso opremo za na »odpravo« po spisku, čigar avtor je Tomaž Rupnik – Na prvem mestu spiska je KOLO Z REZERVNIMI PNEVMATIKAMI. Na spisku so še šotor »po dogovoru« (kar pomeni, kdo bo s kom spal ...), kladivo, posoda za toplo hrano, pribor ...

Ideja o spisku se je skozi vsa leta ohranila, le spisek se je malce prilagajal potrebam in razmeram – šotore je zamenjalo skupinsko ležišče, vendar o tem kasneje ...

Kako je vse skupaj potekalo (in še poteka)? Prvih deset let (1989 – 2000) je bila smer naslednja: 1. dan – Škofja Loka, Kranj, Naklo, Posavec, Podbrezje, Črnivec, Zapuže, Žirovnica, Jesenice, Kranjska Gora, Vršič, Trenta, Bovec, Kobarid – kamp Koren, kjer se je prenočilo. Dolžina poti prvega dne je bila 137 km, višinska razlika pa 2570 m. Naslednji – 2. dan se je pot nadaljevala iz Kobarida proti Tolminu, potem so sledili: Most na Soči,

Bojan Gaber, član Bicik'l teama

ekipa na Vršiču

Dolenja Trebuša, Cerkno, Kladje, Trebija, Poljane, Škofja Loka. Dolžina poti drugega dne je bila 88 km, višinska razlika pa 1400 m.

Naslednjih deset let (2001 – 2010) je bila smer poti obrnjena – 1. dan se je iz Škofje Loke preko Poljan prišlo do vasi Soča, kjer se je prenočevalo v kampu Korita. V tem primeru je bila dolžina poti 123 km in višinska razlika 1920 m. Vzpon na Vršič je sledil 2. dan, ko so kolesarji nadaljevali iz kampa proti Trenti, potem na Vršič in preko Kranjske Gore v obratni smeri do Škofje Loke. Dolžina poti drugega dne je bila 102 km in višinska razlika 2050 m.

Take »odprave« ni mogoče speljati brez priprav in organizacije, predvsem pa ne brez »sponzorstva«. To pomeni, da ima Bicik'l team tudi organizacijski odbor, ki sodeluje v pripravah na »vzpon«. Člani odbora iščejo donatorje, sponzorje, organizirajo spremstvo, priskrbijo kombi ...

Naj začnem po vrsti: vzpon je dvodnevni (zdaj običajno v juliju, prej tudi v avgustu). S sabo je potrebno vzeti kar nekaj pijače in okrepčila. Lepo je tudi, če so na voljo rezervne majice, ki se jih na vrhu razdeli kot nagrado za trud in uspeh (če na tak način komu narediš še brezplačno reklamo, toliko bolje). K spremstvu se štejejo navijači – stalna ekipa spodbujevalcev, ki pričakajo kolesarje na vrhu Vršiča – včasih pa jim tudi kakšno zagodejo. Leta 1994 jih je na vrhu počakal ansambel Nagelj in priredil pravo veselico. Zabavno pa je bilo tudi, ko sta Branko Meseč, ki je tudi med »navijači«, in Franc Hafner kar sama »vlekla meh«. Pravilo je, da se tudi stalne navijaške kolege pogosti, z njimi nazdravi in se malo povesele.

Na začetku je spremstvo uporabljalo še tovarniška vozila – ko smo imeli v Iskri še lade. V osebni avto gre zelo malo stvari – tako da smo vanje komaj spravili osebne stvari in šotore ter malenkost »zalogo« hrane – ostalo se je poskušalo dobiti na poti. Leta 1995 smo prvič dobili kombi in to je bila kar pridobitev, saj smo sedaj lahko peljali tudi rezervna kolesa in – kar je glavno, zadaj je bila nova hladilna skrinja. Vanjo se je med plastenke zmrznjene vode naložila hrana in pijača in še je ostalo dovolj prostora za vse torbe. Kombi je dobrodošel tudi v situacijah, kot je bila recimo leta 2002, ko nas je v Kranjski Gori ujel dež in ni ni nehal, tako da smo pot nadaljevali s kombijem.

Zaključni piknik

Dokler smo imeli Toneta Demšarja (sodelavec v Iskri), je bil on »privzeti« šofer in spremstvo, potem pa so se šoferji malo menjavali.

Podvig se običajno zaključi s piknikom pri enem od »loških« udeležencev Bicik'l teama – seveda skupaj z navijači.

Ko prispejo kolesarji na vrh, je tako zanje kot za nas, ki jih hodimo spodbujati, en poseben občutek. Veseli si za vsakega, ki pride na vrh, in tudi kolesarji so zadovoljni, da jim je spet uspelo. Posebne izraze imajo na obrazih – pa recite da ne! Naležeš se tega zanosa!

Marko Mlakar, član Bicik'l teama

Kako vem vse to?

Ker je Tomaž (mož) kolesaril, »sem imela čast« biti nekajkrat v spremstvu. In SUPER je bilo. Poleg kombija sem bila še jaz s svojim avtom, tako da je bilo vse še veliko lažje. Zadaj sem vozila plinski gorilnik in posodo za kuhanje (velik lonec za »čorbo«) in malo manjši za kavo in čaj. Drago Kisovec je vsako leto namreč pripravil »tradicionalno Dragotovo župco« - zmrznjeni makaroni z zelenjavo in mesom, ki so se prvi dan odprave na koncu poti skuhalo za vse. Brez kave ali čaja naslednje jutro pa tudi ni šlo. Tako da so moj avto poimenovali »sklednk«. Tudi hrana, namenjena kolesarjem, je bila v avtu, ker je bilo bolj pripravno. Ko je bil planiran postanek, sem se peljala naprej, da sem poiskala primerno mesto, kjer sem se nato ustavila in hitro pripravila malico za utrujene in lačne kolesarje. Ko so prispeli, je bilo že vse na mizi, tako da so se lahko hitro »podprli« in nadaljevali s potjo. Ko so se oni odpeljali, sem jaz v miru pospravila.

Spomnim se, da je bila prvič, ko sem bila v spremstvu, zvečer v Drežnici vaška veselica in nekaj »članov odprave« se nas je odločilo, da bi šli še malo plesat – in res smo šli, ko sem pospravila »po večerji«. Bila je čudovita noč s polno luno in ko smo zapuščali veselico, se nismo mogli upreti čaru noči in smo šli pogledat še kostnico nad Kobaridom. Spat smo šli kar pozno, za zjutraj smo se pa dogovorili, da vstanemo pred kolesarji in »jo hitro mahne« še na slap Kozjak, ki se nam je zdel dokaj blizu kampa Koren. To smo tudi storili, ampak smo malce časovno precenili razdaljo in se tudi predolgo zadržali pri slapu. Ko smo se vrnili, so bili kolesarji namreč že pokonci, plinski gorilnik in »piskri za kofe in čaj« pa zaklenjeni v mojem »sklednku«. Malce jeze je sicer bilo, vendar se je hitro razkadila, saj je bilo treba hraniti moči za kolesarjenje (in na to sem računala ...).

Kar se prenočevanja tiče, moram omeniti, da so se čisto na začetku postavljali šotori – še tisti stari »induplatovi taborniški«. Če se ga pa komu ni dalo postaviti, se je pa »lomil« čez noč kar v avtu. Kasneje pa, ko smo začeli prenočevati v kampu Korita (obrnjena smer), smo spali na skupnih ležiščih, ki jih imajo v kampu – pa ni bilo potrebno šotorov s sabo »vlačiti«. Čeprav je imelo prenočevanje v šotorih en poseben čar.

Zakaj sem »sodelovala« »samo« kot spremljevalka in ne kot kolesarka? Taka »tura« zahteva kar malce priprav, ki pa jih jaz nikoli ne »izpeljem« v polni meri, čeprav rada kolesarim. Vse prevečkrat mislim, da nimam časa. Treninji so namreč lahko skupinski ali pa individualni – dejstvo je, da moraš prekolesariti kar nekaj kilometrov, preden greš kar na Vršič.

Tako, če ne bom naredila nekaj na samodisciplini, bom šla tudi naslednjič zraven kot »spremstvo«. To mi kar ustreza, kolesarjem pa očitno tudi.

Naslednje leto bo slika še lepša – kupili smo namreč Domelove kolesarske drese (kar nas je Domelovcev).

In res so si zaslužili torto – imeli so jo tudi že pri 10-letnici. Ob 30-letnici se pa zopet vidimo na Vršiču in poskusimo torto.

jubilejna torta

Danica Jelenc

Na zadnjem sestanku uredniškega odbora sem dobila nalogo, da predstavim radioamaterje. Sprva sem mislila, da bo to lahka naloga, ko pa sem malo bolj začela premišljevat, sem ugotovila, da o radioamaterjih pravzaprav ne vem čisto nič. Spomnim se samo to, da so nekateri med vojno v Bosni hodili na Bičkovo skalo, kjer so poskušali vzpostaviti povezavo s svojimi domačimi, ki so bili drugače nedosegljivi. Kako pa radioamaterske zveze delujejo in kaj sploh rabiš za to, da zvezo vzpostaviš, se mi pa še sanjalo ni. Ker je bil čas dopusta, sem enostavno to nalogo prestavila na kasnejši čas. K sreči me je Borut kasneje sam poklical in sva se dogovorila za intervju. Na koncu sem dobila saj osnovno predstavo, kdo in zakaj sploh so radioamaterji.

Za začetek naj ti povem, da o hobiju, s katerim se ukvarjaš ti, ne vem prav veliko. Pa naj te najprej vprašam, kdo sploh ste radioamaterji? Jaz si namreč radioamaterja predstavljam kot nekoga, ki ima okoli svoje postaje en kup anten, včasih se povzpne na kakšen hrib in od tam s slušalkami na ušesih skuša vzpostaviti nekakšno povezavo. Ali se zelo motim?

Niti se ne motiš tako zelo in do neke mere imaš prav. Res je, da imajo radioamaterji radiopostajo in anteno, s pomočjo katere lahko vzpostavijo, kot si rekla, »povezavo« oz. radioamatersko zvezo z drugim radioamaterjem. Res je tudi, da daljše zveze lahko lažje vzpostaviš, če si na kakšnem hribu, kot pa če si v kotlini. Drugače pa je radioamater oseba, ki se ljubiteljsko in nepoklicno ukvarja z radiom oz. radiotehniko. Po definiciji je radioamaterstvo dejavnost, katere namen je izobraževanje, tehnično raziskovanje in vzpostavljanje amaterskih radijskih zvez med radioamaterji. Za vzpostavljanje radioamaterske zveze sta potrebni radiopostaja in antena ter opravljen radioamaterski izpit.

Kako bi radioamaterja opisal ti, ki imaš s to dejavnostjo že kar precej izkušenj?

Radioamaterjev je več vrst oz. se ukvarjajo z različnimi stvarmi. Nekateri eksperimentirajo tako, da izdelujejo razne antene, sprejemnike in oddajnike, pošiljajo in sprejemajo signale od lune, preko radijskih valov prenašajo sliko, skratka se ukvarjajo z radiotehniko. Drugi so spet bolj tekmovalno usmerjeni in jih zanimajo vsa mogoča radioamaterska tekmovanja. Nekateri pomagajo ob katastrofah, vojnah, nesrečah. Največ nas je takih, ki ljubiteljsko vzpostavljamo zveze po celem svetu, naš cilj je vzpostaviti zveze s čim več državami sveta.

Ali je že kdo vzpostavil zveze z vsemi državami?

Najprej je treba povedati, da je v radioamaterskem prometu kar 324 držav, kar je veliko več, kot jih je uradno, zemljepisno. Npr. otočja v Pacifiku, Atlantskem oceanu se štejejo za svoje države, čeprav uradno pripadajo Avstraliji, Novi Zelandiji, ZDA, Franciji, Španiji, Čilu ... Tako so države tudi Aljaska, Tasmanija, Falklandski otoki, Sicilija, Sardinija, Kanarski otoki itd. Nekaj radioamaterjev na svetu

ima narejeno zvezo že z vsemi državami, ogromno pa je takih, tudi dva naša člana sta med njimi, ki jima manjka samo še ena država, in sicer je to Severna Koreja. Ta država je zaprta tudi za radioamaterje. Pred leti se je zgodilo, da je neka japonska ladja, na kateri sta bila tudi dva radioamaterja, namenoma »zašla« v severnokorejske vode. Radioamaterja sta začela oddajati iz Severne Koreje, naredila vsak po nekaj sto zvez, potem pa so ladjo odkrili in pregnali iz teh voda.

S katerimi oziroma s koliko državami imaš ti že vzpostavljeno zvezo?

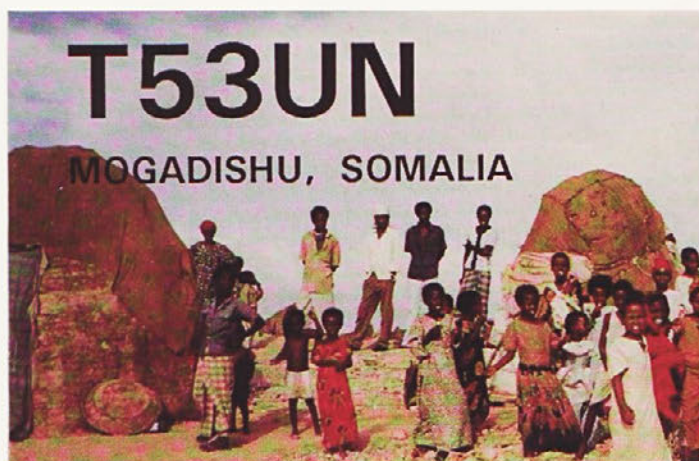
Jaz imam narejene zveze z 295 državami. Mislim, da imam vse tudi potrjene, kar pomeni, da sem iz vsake države prejel vsaj eno radioamatersko kartico oz. QSL kartico. S temi karticami si radioamaterji potrjujejo zveze. Če sva jaz in radioamater iz Brazilije vzpostavila zvezo, bom jaz poslal njemu mojo QSL kartico, on pa meni svojo. S prejemom te kartice je zveza res potrjena. No, pogledj, tukaj je nekaj teh QSL kartic iz različnih držav. Za članek sem izbral QSL kartico iz Somalije, kjer je radioamater, s katerim sva vzpostavila zvezo, deloval pod okriljem Organizacije združenih narodov.

Kako vzpostaviš stik z nekim drugim radioamaterjem? Ali se pogovarjata podobno kot po telefonu, ali to zgleda kot nekakšno pošiljanje SMS-ov ali kako drugače? O čem se pogovarjata?

Najbolje bi bilo, da bi šla enkrat z mano v radioklub in bi videla! Ko vključiš radiopostajo, najprej poiščeš frekvenco, kjer se radioamaterji slišijo. Vsaka frekvenca ima točno določen razpon, ki je namenjen izključno radioamaterjem. Potem poslušaj. V vsaki zvezi je treba povedati svoj radioamaterski znak, ime, mesto iz katerega oddajaš, in raport (podatki o slišnosti signala). Ko tako poslušaj dva radioamaterja v zvezi in ti je eden izmed njiju zanimiv (zate nova država, poznan radioamater, želja po vzpostavitvi zveze), počakaš, da prej omenjena radioamaterja končata, potem ga lahko pokličeš. Če te je slišal, se bo oglasil. Najprej si izmenjata osnovne podatke, da je zveza veljavna. V nadaljevanju lahko klepetata o vseh mogočih stvareh. Pogosto si izmenjamo podatke o vremenu, kakšno radioamatersko opremo imamo, o raznih problemih z njo, o izkušnjah...

Borut Mohorič pri vzpostavljanju zvez

QSL kartica iz Somalije

Kdaj si se pričel ukvarjati z radioamaterstvom in kje si se navdušil za ta hobi?

Za radioamaterstvo me je navdušil moj oče, ki je tudi sam radioamater. On se je telegrafije naučil pri vojakih, radioamaterski izpit pa je kasneje naredil v Škofji Loki. Bil je tudi v skupini radioamaterjev iz Železnikov, ki so ustanovili prvi radioklub v Železnikih in uredili prostore kluba. Mislim, da je bilo to okoli 1974. leta.

Večkrat je šel v klub vzpostavljat zveze oz. temu lahko rečemo »lovit« dolge zveze ali pa »lovit« nove države. Ne vem, zakaj se je meni zdelo to tako zanimivo, ampak vedno sem hotel iti z njim. Niti ponoči mi ni bilo problem vstati. Oče je delal samo v telegrafiji (»kucanje« Morsejeve abecede), ki je jaz takrat nisem znal. Samo gledal sem podatke, ki jih je zapisoval - tj. država, kraj in ime radioamaterja v zvezi. S seboj sem vedno nosil tudi atlas sveta, da sem lahko vsak kraj poiskal na zemljevidu in ga podčrtal z rdečim kemičnim svinčnikom.

Na prvi tečaj sem se prijavil v 7. razredu osnovne šole. Takrat so bili tečaji še organizirani v osnovni šoli v Železnikih, ker je bilo več kandidatov – osnovnošolcev. Opravi sem takratno E klaso. To je bila klasa, s katero sem bil lahko aktiven na ultrakratkem področju (UKV). Po opravljenem izpitu smo novopečeni člani res tekali po hribih z ročno radiopostajo, kot si prej omenila, in vzpostavljali zveze v glavnem po Sloveniji. Sem ter tja je signal segel tudi do Hrvaške, v Avstrijo ali v Italijo. Teh kratkih zvez na UKV področju sem se kmalu naveličal, saj sem želel tako kot drugi delati zveze z ostalo Evropo, Američani in Japonci, na kakšno otočje v Pacifiku pa takrat še pomislil nisem. Tako sem se v osmem razredu prijavil na tečaj za C klaso, ki je že omogočala delo na kratkovalovnem področju (KV). Tudi ta izpit sem uspešno opravil. Za vzpostavljane zvez je bilo to že mnogo boljše. Ogromno noči sem presedel za radiopostajo v radioklubu. Od takrat naprej sem tudi jaz delal dolge zveze po celem svetu. Ne bom pozabil, da sem kot prvi iz našega radiokluba naredil zvezo z otokom Juan Fernandez (Čile).

Zakaj ponoči?

Zato, ker sem bil z opravljenimi C klaso še vedno omejen pri svojem delu, saj nisem smel uporabljati vseh frekvenc. Na frekvencah, ki sem jih lahko uporabljal, so se dolge zveze lažje delale ponoči oz. pozno zvečer z Japonci, ponoči z Američani, zgodaj zjutraj pa z Avstralci in Novozelanci. Domačih ni nikoli motilo, da sem velikokrat ponoči vstal in se z mopedom odpeljal v klub, kjer sem se ukvarjal z zvezami. Rekli so, da vsaj vedo, kje sem, pri vsem tem pa sem imel tudi vso podporo od očeta. Leta 1988, tik preden sem šel v vojsko, sem opravil še izpit za B klaso. To je bil nekako tudi moj cilj, saj so z B klaso odprte vse možnosti radioamaterskega dela.

Radioamaterji se povežete v društvo. Kakšne so dejavnosti vašega radiokluba? Pod kakšnimi pogoji lahko nekdo postane član? Ali organizirate tudi kakšna usposabljanja ali tečaje za pridobitev osnov radioamaterstva?

Da, radioamater je lahko tudi član društva, ni pa nujno. Če si samostojen, moraš vso opremo kupiti sam, vse sam financiraš, popravljaš, postavljaš ... Če si član radiokluba, uporabljaš klubsko opremo, ki je običajno boljša od opreme posameznikov. Je pa res, da ima velika večina radioamaterjev

»za silo« svoje opreme doma, za kaj bolj resnega pa se poslužuje klubске opreme. Kot bolj resno mislim udeležbo na raznih tekmovanjih. Vsako leto se nekaj tekmovanj udeleži tudi kakšen naš član. Jaz se udeležim samo tekmovanja Pokal Zveze Radioamaterjev Slovenije, ki traja le 4 ure. Običajna, večja in bolj priznana tekmovanja trajajo 48 ur neprekinjeno, kar zahteva fizično in psihično zelo dobro pripravljene operaterja. Dejavnosti našega radiokluba so tekmovanja, vzpostavljanje zvez, izobraževanje in pridobivanje novih članov. Splošen problem radioamaterstva je pridobivanje novih članov. Tudi v našem radioklubu je tako. Nekdaj je naš klub štel okoli 30 članov, sedaj nas je 11. Lahko pa se pohvalimo, da smo v zadnjih treh letih pridobili štiri nove člane, kar je vzpodbudno.

Da postaneš radioamater, moraš opraviti izpit na Zvezi radioamaterjev Slovenije pred republiško komisijo. Da, pred republiško komisijo, saj radioamaterstvo ni neka zafrkancija, ampak je to ena od 35 radiokomunikacijskih služb, ki delujejo znotraj ITU RR (INTERNATIONAL TELECOMMUNICATION UNITED RADIO REGULATIONS = Mednarodna zveza za telekomunikacije), katere sedež je v Ženevi. Naj omenim, da tisti, ki imajo CB postaje, niso radioamaterji, saj niso opravili potrebnega izpita. CB-jaši za svoje delo uporabljajo tudi druge frekvence. Ob pripravah na izpit je potrebno predelati nekaj snovi o amaterskih radijskih komunikacijah, o pravilih v radijskem prometu in precej obsežno poglavje o elektrotehnik in radiotehnik. Recimo, da so elektrotehnik v določeni prednosti pred ostalimi, vendar snov sploh ni tako zelo težka. Vse potrebno se nahaja v odličnem Priročniku za radioamaterje, lahko se dobijo tudi možna vprašanja, na katera je potrebno znati odgovoriti. Včasih smo se ukvarjali tudi s tečaji in pripravo na izpit in kar nekaj tečajnikov »spravili skozi«. Sedaj, ko so kandidati dokaj redki, priprava poteka individualno. Seveda pa vsakemu novemu kandidatu nudimo vso pomoč in podporo pri usposabljanju. Preko radiokluba ga tudi prijavimo na izpit na ZRS. Vse skupaj niti ni tako težko, sploh če vemo, da ni več potrebno znati telegrafije oz. Morsejeve abecede. To je tisto »kucanje« s pikicami in črticami, npr. vsi poznate tale zvok za sms sporočilo:

TI TI TI - TA TA - TI TI TI = SMS. Pravilnik se je spremenil pred kakšnimi desetimi leti, saj je precej potencialnih kandidatov obupalo ob učenju telegrafije. Do takrat si moral za tretjo oz. C klaso »kucati« in sprejemati po 60 znakov na minuto, za drugo oz. B klaso pa celo 80 znakov na minuto. Od 60 na 80 si prišel s praktičnimi vajami, bolj pa je bil problem za C klaso. Ni šlo drugače, kot posneti telegrafijo na kaseto in potem ure in ure, dneve in dneve poslušati in vaditi sprejem znakov. Danes se seveda dobijo računalniški programi za učenje telegrafije. No, sploh pa je ni več potrebno znati.

Zdi se mi, da je za radioamaterstvo potrebno imeti tudi veliko opreme. Ali ima opremo vsak posameznik ali jo dobite v društvu?

Kot sem že prej povedal, sta glavni del opreme radiopostaja in antena. To je v bistvu dovolj, da se zveza lahko vzpostavi. Tudi jaz imam svojo radiopostajo in anteno doma, a to je bolj »za silo«. Če hočeš konkurirati drugim radioamaterjem, kar pomeni, da si dobro slišen v najbolj oddaljen košček sveta – od nas je to področje Cookovih otokov in Francoske Polinezije v Tihem oceanu – moraš imeti zelo dobro dodatno opremo in dobro lokacijo. Pod dodatno opremo bi navedel usmerjeno anteno. To pomeni, da anteno obrneš v tisto smer, od koder prihaja signal. Če je signal iz Južnoafriške republike, obrneš anteno na jug, če prihaja iz Dominikanske republike, na zahod itd. Če hočeš anteno poljubno obračati, rabiš tudi antenski rotator. To je nekakšen motor oz. reduktor, ki je nameščen na anteno, komandno ploščo, s katero ga krmiliš, pa imaš na mizi poleg radiopostaje. Dobro je, da je antena nameščena čim višje, za kar potrebujemo antenski stolp. V radioklubu na Česnjici imamo anteno nameščeno kakih 5 m nad pločevinasto streho, kar ni najbolje, na lokaciji v Golici pa imamo postavljen dvajset metrov visok antenski stolp, ki omogoča maksimalen izkoristek anten. Tu je še ojačevalce, ki ojača izhodno moč radiopostaje. Tovarniška izhodna moč radiopostaje je 100W, kar zadošča za solidno delo po celem svetu. Če z ojačevalcem povečaš moč na 700, 1000 ali celo 1500W, je vsak radioamater, ki ga slišimo, dosegljiv. Vedeti moramo, da

nam nič ne koristi niti 100 niti 700 niti 2000W moči, če je antena slaba in nima dobrega sprejema. Lahko pa je antena odlična, naša lokacija pa je nekje na zaprtem področju, obdana s hribi, kot so npr. Železniki – tudi to nam nič ne koristi. Najprej je treba signal slišati, šele nato se bomo ukvarjali z radioamaterjem in izvedeli, kdo in od kje je. Tudi računalnik je nepogrešljiv del dodatne opreme, saj z različnimi programi pomaga pri radioamaterskem delu in ga naredi še bolj zanimivega.

Si preko radioamaterjev spoznal kakšnega posebnega prijatelja?

Enkrat leta 1995 sem vzpostavil zvezo z JA6KZ (Terukazu Murakami iz mesta Kumamoto, Japonska).

Kaj je to JA6KZ?

JA6KZ je njegov radioamaterski znak. Vsak radioamater ima namreč svoj znak, moj je npr. S52LD. Prva dva znaka identificirata državo: JA – Japonska, DL – Nemčija, S5 – Slovenija ...

Kaj je bilo potem s tem Japoncem?

Svojo QSL kartico mi je poslal v pismu in zraven napisal, da se bo mudil po Evropi. Ker še ni bil v Sloveniji, bi nas rad obiskal, če seveda lahko. Odgovoril sem mu, da smo navdušeni in da mu nudimo prenočišče in hrano, poleg tega mu bomo pokazali še nekaj lepote naše Slovenije. Takrat se je tri dni mudil pri nas, nato nas je obiskal še dvakrat. Zadnjič, leta 2006, je bil pri nas celo z ženo. Še vedno ostajamo v kontaktu, pišemo si za novo leto. Moj brat, tudi radioamater, je pred leti za en teden šel k njemu, da mu je naš prijatelj lahko vrnil nekaj gostoljubja.

Nekaj časa sem bil v kontaktu tudi z dvema radioamaterjema iz ZDA. Leta 2000 sta sodelovala na radioamaterski olimpijadi in tekmovala iz naše postojanke v Golici. Z enim kot z drugim smo se včasih slišali na frekvenci, potem pa je moja aktivnost zaradi družine in študija nekoliko upadla in smo izgubili stike.

Kakšne so prednosti radioamaterskih povezav v primerjavi s telefonom ali internetom?

Naj te spomnim na poplave v Železnikih leta 2007. Takrat so odpovedali vsi telefoni, tako stacionarni kot GSM. Takrat, sicer res le za kratek čas, tudi internetne povezave ni bilo. V primeru hujših nesreč, še posebej vojn, so lahko radioamaterji edina zveza z ostalim svetom. Kabli so potrgani, oddajniki porušeni in informacije ne morejo potovati ne preko telefona ne preko interneta. V tem primeru informacije lahko prenašajo radioamaterji. Dobro se spomnim, kako so bili radioamaterji aktivni med vojno v Bosni. Z mnogimi mesti (Zenica, Žepče, Travnik ...) so se lahko povezali le radioamaterji. Tudi sam sem kar nekajkrat posredoval informacijo med svojci, bodisi iz Slovenije v Bosno bodisi iz kakšnega mesta v Bosni v Slovenijo.

Slap	Mail	Telnet	Radio	Grayline	Skreds	Awards	Convser	Set		
©	RU	Logger	Cluster	Data	Log	Mainf	Config	Print	Stats	Keytar
Logbook page										
Delete Add Notes										
Date/Time	Category	Prefix	Zone	Band	Mode	RST	RST Q	QTA	VAID	Name & Comments
13Apr10 16:54	VA700	VE	3	20	SSB	59	59	S		FRANCK VANCOUVER
13Apr10 16:56	RN4AD5	RA	16	20	SSB	59	59			VALERY VOLGOGRAD
13Apr10 17:01	KH2A	KR2	27	20	SSB	59	59		OC/G26	JOE GUAM ISLAND
13Apr10 17:05	UA3GF	RA	16	20	SSB	59	59			VLAD MOSCOW
13Apr10 17:12	E47AP	EA	14	20	SSB	59	59			FRANCISCO JEAN
15Apr10 17:36	OX8G	VE	2	20	SSB	59	59	S	NA-182	VEBEV PENN ISLAND
15Apr10 17:49	4J30F	4J	21	40	SSB	59	59			DITAI BAKU
15Apr10 17:53	3wIC	3w	26	20	SSB	59	59	S	AS-185	HBSOVL VIETNAM
15Apr10 17:57	VBTL	VB	28	20	CW	598	598			BRUNEL
15Apr10 17:58	5W7M	5W	35	20	CW	599	599	S		OMIKSON LAGOS NIGERIA

Dnevnik zvez

vsak radioamater ima svoj znak

Kako bo z radioamaterji v bodoče? Ali te skrbi, da bi sodobne elektronske povezave, kot sta telefon in internet, radioamaterje izrinile?

Da bi telefon in internet radioamaterstvo izrinila, me ne skrbi, saj, kot sem omenil prej, ima radioamaterstvo v določenih pogojih še vedno kakšno prednost pred povezavami, ki so danes običajne. Res je, da je zanimanje za radioamaterstvo s pojavom interneta upadlo. Je pa vzpostavljane zveze preko radijskih valov (brezžično) čisto nekaj drugega, kot klepetati preko interneta.

Kako potekajo tekmovanja radioamaterjev?

O tekmovanjih sva nekaj malega rekla že na začetku. Tekmovanje je mnogo vrst, od lokalnih, državnih, celinskih, svetovnih. V glavnem potekajo ob koncu tedna. Vsak vikend se odvija vsaj nekaj tekmovanj, ki so bolj ali manj obsežna oziroma privabijo več ali manj radioamaterjev. Na nekem slovenskem tekmovanju, ki je na seznamu, bodo tekmovali samo Slovenci, ko pa bo tekmovalje HF European Contest, na frekvenci skoraj ni moči najti radioamaterja, ki ne tekmuje. Kdor tekmuje, ne dela klasičnih zvez, saj zveze v tekmovanju morajo potekati zelo hitro, da jih lahko opraviš čim več. Tekmovanja se začnejo ob točno določeni uri in trajajo točno določen čas – 4 ure, 12 ur, 24 ur ali celo 48 ur. Za vsako tekmovalje obstajajo pravila, cilj pa je vzpostaviti čim več zvez. Vsaka zveza mora biti zapisana v dnevniku, ki ga vsak tekmovalce pošlje na kontrolo k organizatorju tekmovanja.

Tvoji uspehi na tekmovanjih?

Mednarodnih tekmovanj se jaz ne udeležujem, ker trajajo predolgo (24 ali 48 ur). Toliko radioamaterske kondicije pa nimam, da bi to zdržal. Tekmujem samo v tekmovanju Pokal ZRS. Na tem tekmovanju pa, če je vse v redu, se uvrstim nekje okoli 20. – 30. mesta. Najboljši rezultat sem dosegel, ko sem bil 16. med približno 300 tekmovalci. Mislim, da to niti ni slabo.

Glede na to, da je radioamaterstvo dejavnost, kjer moraš najprej poznati osnove elektrotehnike, me zanima, če vam uspe pridobiti tudi kakšno članico, ali pa ste radioamaterji v glavnem predstavniki moškega spola?

No, saj to o elektrotehniko niso neke hude stvari. V glavnem so to samo osnove in o vsem potrebnem smo v glavnem slišali v osnovni ali srednji šoli. Elektrotehniki imajo samo malo prednosti, ker te stvari boljše poznajo in se jim je treba malo manj učiti. Seveda imamo tudi radioamaterke. Res pa je, da jih ni prav veliko. Tudi moja sestra je bila še do nedavnega članica našega radiokluba. Opravila je potreben izpit (C klaso) in to še v časih, ko je bilo še obvezno znanje telegrafije. Trenutno imamo eno radioamaterko, članico našega radiokluba, ki je zelo aktivna in si je kupila celo svojo radiopostajo.

Tako. Borut, mislim, da sva pri koncu intervjuja. Hvala ti za zanimiv in izčrpen pogovor. Iz vsega slišane mi je jasno, od kod tvoje dobro znanje angleščine, saj jo pri svojem hobiju moraš aktivno uporabljati. Moram priznati, da sedaj nekaj več vem o radioamaterjih, vabilo za obisk klubskega prostora pa upam, da še vedno velja.

KLEKLJANJE

V ŽELEZNIKIH

Narava in zgodovina sta me vedno zanimali. O naravi sem marsikaj vedela že od doma. O klekljanju pa popolnoma nič. Doma smo pletli, vezli ali kvačkali. Me je mama naučila. Je pa klekljanje precej bolj zahtevno od teh ročnih del. Življenje me je zaneslo v Železnike, saj sem si tukaj služila kruh in si tudi kupila stanovanje. Že takrat sem v knjižnici poiskala knjige o Železnikih. Tudi klekljane čipke so me močno pritegnile. Želela sem, da bi to znala tudi sama. Le kdo me bo učil? Končno se me je "usmilila" gospa Lina Markelj. Hvala ji za vse. Lepe urice sem preživela v Dašnici. Kar nekaj me je naučila. Potem pa so okoliščine naredile svoje. Gospa Lina je zbolela in umrla. Jaz sem pa dobila hčerko. Klekeljni in punkelji so šli v omaro. Na žalost! Veseli me pa, da se je tudi hči podala po tej poti. V osnovni šoli sedaj zanje skrbi učiteljica Irena Benedičič. Ta je prava mojstrica klekljanja. Vzgaja nove rodove klekljaric, ki bodo ponesle našo tradicijo naprej.

Marija Demšar

Kako se je vse skupaj začelo?

V Idriji je bil rudnik. Tja so prišli Čehi s svojim znanjem o rudarstvu. Z njimi pa tudi njihove žene, ki so znale izdelovati klekljane čipke. Tam se je vse začelo. Štobarjeva Katra je tam več let služila in se naučila te spretnosti. Povabili so jo nazaj v Železnike. Potemtakem je bila to prva učiteljica klekljanja. Učila je hčerki trgovca Demšarja in dve njuni prijateljici. To se je začelo že v letu 1881. Druga dekleta in žene so se učile od njih. Kasneje pa med sabo. Mislim, da je tako nastala železnikarska čipka, ki se razlikuje od idrijske.

V času, ko je ugasnil zadnji plavž, je bilo v Železnikih že kar nekaj klekljaric.

Cesarsko-kraljeva čipkarska šola je bila ustanovljena leta 1907. Za to je bil zaslužen tudi učitelj Sonc, pa tudi Ivan Vogelnic, nadzornik čipkarskih šol na Dunaju, ter občinski odbor. Na Dunaju šolana Marija Reven iz Idrije, je bila prva šolana učiteljica. V Železnikih je učila 12 let. Kasneje je to delo opravljala Marija Pivk. V letu 1945 je prišla iz Idrije učiti Ivanka Novak. Leta 1950 je na njeno mesto prišla prva izšolana domača učiteljica Tončka Primožič. Njo je zamenjala Mira Kejžar - ta je bila pred prenehanjem delovanja šole leta 1960 tudi zadnja učiteljica. Zaslužna za vzgojo mladih klekljaric je bila tudi Helena Kramar, ki ji je pomagala Mojca Jemec. To je bilo v letu 1976. Takrat so ustanovili klekljarski krožek. Deloval je le tri ali štiri leta. Pa je kljub vsemu pustil sledove.

avtorica: Lojzka Benedičič

Za ponovno oživetev čipkarske šole v letu 1994 gre zasluga prav Heleni Kramar in takratnemu ravnatelju Leopoldu Nastranu. Po enem letu je Kramarjevo kot učiteljico nasledila Maja Kopač, ki je učila le dve leti.

Leta 1998 je začela učiti Irena Benedičič, ki jo je med njeno odsotnostjo, ko je bila le-ta na porodniškem dopustu, nadomeščala Mici Koblar.

avtorica: Anica Rakovec

avtorica: Mici Koblar

Katarina Prezelj

V tokratni številki pišemo o začetkih klekljanja v Železnikih. Zanimalo me je, kako so se te veščine naučile naše upokojenke. Nekaj sem jih obiskala in povprašala o tem in onem.

Anica Rakovec se takole spominja svojih začetkov:

Ene dve punčke sta tele že znale klekat, sm pa djala: »De jest na bla!«

Sm rekla mam: »Mama, me bš naučila klekat, če ne tud u šolo na grem,« k bla jesen mogla jet u šolo.

Je rekla mama: »Te nam, zdej bš u šolo šla, boš druge skrbi mela.«

»Ne,« sm djala, »jest se čern naučet klekat!« Tok sm bla trmasta.

Poj m je pa le klekane prštimala. Sm začela klekat, poj som pa ovink delal preglavce. Jest sm votla knoflco, je rekla mama: »Ne, zej pa ovink pride, morš čez dajat.«

Jest pa :«Zakva pa ne naravnost?»

»Zato, k poj čipka na bo pršla lepa.«

Klekljati vas je naučila mama?

Ja, naučila me je mama, izpopolnjevala sem se pa na Trnju, v »naš ta star hiš, pr Štalc«, kjer nas je učila Kejžarjeva Mira.

Od takrat naprej je Anica, kot pravi sama, zaljubljena v klekljanje. Bila je zelo aktivna tudi v turističnem društvu in ima veliko zaslug, da so »šle čipke takrat dobro v promet« in da se je ohranila razstava čipk na čipkarskih dnevih. Potem pa je pred 12 leti odprla obrt. Zdaj ima svoje stranke, kleklja pa tudi zase, za darila, in pravi, da v tem naravnost uživa.

Kje pa dobite »muštre« (vzorce)?

Nekaj sem jih sama kupila, veliko pa mi jih je dala pokojna Podnivčkova Anica, v zahvalo, ker sem skrbela zanjo, ko jo je zadela kap. Dvakrat sem jih domov pripeljala z avtom, toliko jih je bilo. Te stvari me zares veselijo, ne morem povedati,

kako. Ob nedeljah popoldne velikokrat grem »gor na vrh«, med moje »muštre«.

Se spomnite mogoče, katera čipka vam je vzela največ časa?

Oh, ne vem. Največ časa vzame čipka s starinskim motivom. Pri tem je potrebno več parov klekeljnov kot pri navadnem.

Za »punklnom« torej preživite ves svoj prosti čas?

Seveda. Doma in v Dobrovniku – v Prekmurju, kjer sva si z možem uredila vikend. Tudi tam imam pripravljen punkelj.

Ali pa se zgodi, da ne morem spati, pa sedem za punkelji. To me kar vleče. V klekljanju zares uživam.

Marica Soklič pripoveduje:

Pri nas se je zmeraj klekljalo. Klekljali sta moja stara mama in mama. Jaz sem hodila v čipkarsko šolo od šestega do štirinajstega leta.

In od takrat naprej klekljate?

O, ne, ne. Dokler sem hodila v službo in se ukvarjala z otroki, sem klekljanje skoraj opustila. Delala sem samo zase, kolikor mi je dopuščal čas. Ko pa sem se upokojila, sem spet začela. Sploh nisem mislila, da še toliko znam. Najbolj me je spodbujala teta. Prinesla mi je »cvem« in en velik vzorec: »Dej, tole nared, k nobena še ni hotla nardit.« Res sem se lotila in delala štiri mesece, več kot petsto ur. Čipka je unikatna in je v galeriji muzeja v Železnikih. Vendar se je ne bi več lotila. Enkrat je bilo dovolj.

Marica ima lepo urejen album s fotografijami svojih čipk. Z razstav doma in v tujini, s tekmovanj, čipke, ki jih je podarila, čipke, ki so uokvirjene, vsite...

Klekljam največ zvečer. Kakšno uro, potem vmes naredim še kaj drugega, pa spet klekljam. Ko sem še klekljala za turistično društvo, je bilo drugače, takrat sem morala narediti v določenem terminu. Sedaj pa to bolj v miru delam. Klekljam zase in za svojo družino. Letos sem še razstavljala štiri čipke. Dve zahtevni in dve navadni.

Tekmovanje se tudi še udeležujete?

Ja, kar tekmujem, ja. Letos sem se še udeležila tekmovanja na čipkarskih dnevih.

Kje dobite vzorce?

Vzorci kupim, če so mi všeč, ponavadi na čipkarskih razstavah. Veliko si jih tudi izmenjamo med seboj, včasih pa kdo kakšnega prinese, da mu potem čipko naklekljam. Oh, »muštre« ni težko dobiti, posebno teh ta navadnih.

Ta navadnih?

Marica se zasmije.

Ja, pri teh malo počijem. Za razstavo delam bolj zahtevne, potem pa nekaj časa »paše« kaj lažjega, ko ni treba toliko misliti.

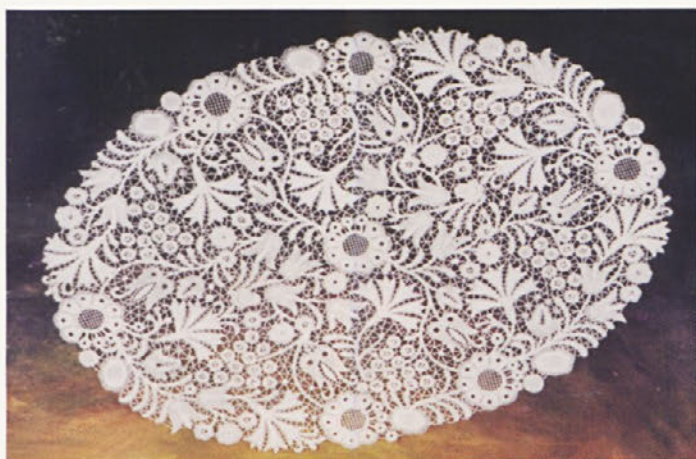
Lojzka Benedičič se spominja:

Klekljati sem se naučila doma. Mama me je naučila. Potem se je v Železnike poročila ena učiteljica in sva s Špendalovo Marto skupaj hodili v čipkarsko šolo. »Mal mej mama učila, mal sm se u šol.«

Mama je čipke nosila prodajat na Zali Log. Še dobro vem, kako mi je rekla: »Boš šla k obhajil, boš klekala, va predale, va čevle kpile.« In se še danes spomnim, da sem klekljala, da sem zasluzila za čevljičke. Sedem let sem bila stara.

Ko ste se zaposlili, si ustvarili družino, ste punkelj pospravili?

1.mesto 1993 Avtorica Marica Soklič (500 ur-unikatna)

6.oktobra sem začela delati v Iskri, 17 let sem bila stara. Dokler je bila služba pa otroci, sem naklekljala samo kakšno malenkost. Saj ni bilo časa za kaj večjega. Ko so moji otroci zrasi, sem druge varovala. Potem še vnukinje. Kar precej otrok sem »pomerkala«.

No, ko sem bila upokojena, sem začela spet več klekljati, tudi za turistično društvo. Ali pa, če me je kdo prosil.

Tekmujete tudi?

Ja, ampak tudi šele zdaj, ko sem upokojena. Prej nisem.

Ko jo vprašam, če še dobro vidi, pove, da bo morala po nova očala.

»Se matram, posebn pr efanju«, pravi Lojzka.

Še veliko časa presedite za punkeljnom?

Kadar lahko, klekljam tudi po osem ur. Seveda ne skupaj. Malo dopoldne, malo popoldne, malo zvečer. Če me pa začne hrbet boleti, pa malo manj. Saj to je bolj hobi. No, kakšen »dinar« pa tudi prav pride.

»Ne vem, kva bo, čem enkrat tok bolna, de nam več mogla klekat. Bom pogrešala. Tok rada to delam.« je na koncu povedala Lojzka.

Tudi Štefanka Vrhunec ima svojo zgodbo:

»Od šestga leta naprej že klekam. Sm bla še taka mejhna punčka, še v šolo nism hodila, pa velikrat sm bla lačna. Devet otrok nas je blo, zaslužu je pa samo oče. Mama nas je naučila klekat. Kar smo punce naklekale, jest in sestri Ivana in Ana, je mama nosila na Zal Log, Strojcevov Tončk. Imela je trgovino z blagom in živili. Ona pa jih je prodajala naprej v Italijo.

Mama nam je okrog punkla naštimala vzorc. Je bil pa slep platn, poj so bli pa taki zvončki. Tapru sm slep platn nardila, okolnokol punkla, poj pa zvončke. Nism smela nkamr, dokler nism tist nardila. Tamle u vež sm pa klekala. Pa velikrat sm jokala, k sm bla lačna, pa klekat sm mogla. Še dons se spomnem.«

Imate še kakšen vzorec od takrat?

Oh, že davno ne. Se pa spomnim, da je bila »pr Bund« ena Štefanka, jih je sama risala. Veliko vzorcev je imela tudi Anica Primožič. Dobili smo jih pa tudi v turističnem društvu.

Koliko pa danes še klekljate?

Pred tremi leti sem zadnjikrat delala za turistično društvo. Naredila sem pa tole košarico (pokaže vzorec na punkeljnu), pa eno tako dekco, »k je sam tak

drobež: rogljički pa ribce«. Potem sem pa samo za sproti klekljala, če je kdo kaj naročil. Nič nimam na zalogi.

Zdaj pa že težko klekljam, ker me roke bolijo. Od poplav naprej imam »išjas«. Hvala bogu, da mi sinova tako pomagata.

Štefanka pokaže, do kje je bila voda v stanovanju. Pa ne samo voda. Kamenje, blato, korenine ... Še dobro, pravi, da je bil sin takrat doma, da je njej in njeni sestri Francki pomagal na suho. Nato pokaže na punkelj pred sabo.

Glej, tale punkelj sem sama naredila. Prejšnjega mi je poplava vzela. Je bil tako namočen, da ga nisem mogla posušiti. »Jerbeščk« je pa še ostal. Malo sem ga poribala, posušila in si rekla: »Ta naj pa ostane. Za spomin.«

Se spomnite prvega »punklna«? sem vprašala Mici Koblar.

Ja, spomnim. Mama mi ga je dala. Klekeljne in vse imam še danes. Še tiste, ki sem jih imela za v šolo, samo, da jih zdaj veliko več rabim.

Začela sem s šestimi leti. Prvo, kar sem začela, me je naučila mama. Ko pa sem šla v šolo, sem dvakrat na teden popoldne hodila v čipkarsko šolo. Učila nas je gospa Novakova iz Idrije. Pri njej smo se učile delati tudi bolj zahtevne vzorce. Vse tehnike, kar jih zdaj znam, sem se naučila v šoli.

Leta 1953 sem šla delat v tovarno. Želela sem iti v Idrijo za čipkarsko učiteljico, ampak takrat ni bilo denarja in je bilo treba v tovarno. Tam sem bila 35 let.

Drugače je bilo pa kleklanje včasih zelo družabno, smo potegnile tudi tja do enih zjutraj, smo se »tok fletn« imele. Veliko lepega je bilo.

Klekljati pa nikoli nisem nehala. Včasih, če drugače ni šlo, sem pa zvečer kakšno uro sedla za punkelj. Takrat sem se pravzaprav spočila.

Aktivni ste tudi v turističnem društvu.

V turistično društvo sem šla leta 1991, ko sem bila že upokojena. Od takrat pa do danes sem aktivna v njem, čeprav se je zamenjalo že veliko predsednikov. To je veliko zastojnega dela in tudi sama bi se lahko že poslovlila, vendar, jaz imam čipko tako rada, da tega nisem hotela pustiti.

Tako nam je letos uspelo ustanoviti blagovno znamko čipka dežele Kranjske.

Čipka dežele Kranjske?

Ja, kamorkoli smo šli, so rekli, to je pa idrijska čipka, kar se nam ni zdelo prav. Na mojo pobudo smo pritegnili k ustanovitvi nove blagovne znamke še klekljarice iz Žirov in Gorenje vasi in uspelo nam je. Tako, da imamo sedaj čipko dežele Kranjske. Jože Tavčar nam je veliko pomagal pri tem.

Lahko se priključi kdorkoli iz te dežele, kajti ne kleklja se samo v Železnikih in zato smo rekli, naj bo to čipka dežele Kranjske.

Tudi v čipkarski šoli v Železnikih ste nekaj časa učili.

Ja, dve leti sem nadomeščala Ireno Benedičič. Zdaj sem pa dve leti poučevala na univerzi za tretje življenjsko obdobje v Škofji Loki. Enkrat na teden. Zares »fajn« ženske, izredno družabne. So pa zelo mešana skupina. Ene še začetnice, ene pa že kar znajo.

»Sem rekla, da letos pa ne bom več, »pa so djale, de me bjo pa iskat pršle, če nam dol pršla.« je zaključila pripovedovanje Mici.

Kaj naj napišem za konec? Hvala, drage moje »klekarce«, ker ste me prijazno sprejele v svoj dom in se tako odkritosrčno pogovarjale z mano. Lepo je bilo. Zdravja in še veliko prijetnih uric za punkeljnom vam želim.

Pesnik Tone Pavček je zapisal:

Vsak človek je zase svet,
čuden, svetel in lep
kot zvezda na nebu ...

Vsak tiho zori,
počasi in z leti,
a kamor že greš, vse poti
je treba na novo začeti.

ETNOLOŠKI

MUZEJ – DOMAČIJA PRI JURJOVCU V ZGORNJIH DANJAH

Katarina Prezelj

Pri Jurjovcu v Zg. Danjah je bil doma Ivan Beguš. Danes živi v Škofji Loki, vendar se v »podgore«, kot tem krajem pravijo domačini, pogosto in rad vrača. Da ima Ivan »gor na podu pouhn starih predmetov pa orodij«, mi je povedal Brdarjev Pavle. »Ja neč, grem pa pogledat,« sem si rekla.

Zdelo se mi je škoda, da bi odgovore mojega sogovornika jezikovno in slovnično popravljala in spreminjala, saj bi s tem izgubili ves čar.

Sam, poj sm ugutuvila, di ... a vesta, toj tok. Jest Sorčanka, on pudgorc, midva sma hit ukap paršl. Sma si zlo dobr zastupil. No, poj sm ugutuvila, kat sm že rekla, di pa lohk kašn nov zastopo, či bum tok pistila. Sm tuhtala pa tuhtala, no, poj sm pa tok nardila: Zavila sva okrog hiše in Ivan je začel razlagati.

»Temu sej rekl skedn. Tle spod sej žit sušil. Gor navrh so mlatil, paj šou žit dol.«

Razgledujem se naokrog, zagledam voz - »lojtrnk«, grablje, vile, oslo in »osovnk« (teh ima pravzaprav za sedem koscev), »kladu pa babco« - za koso sklepat, sekire ... kmečkega orodja na pretek.

»No, to so pa stružnce,« nadaljuje Ivan. »Taj za klekline delat. Una tam je pa za klekline navijat. To je ta prva stružnica, k sm jo jest naredu. Tle ma dinam motor, ta je od unga aviona, k je pr nas dol padu 44. leta. Za nas otroke je blo to sila zanimiv, smo vse sorte pobral ven.

Toj pa še ta star draksl, na nožn pogon. Taj Cencov s Sorce in je edin, kar sm prpelov od drgod, vse ta drug je blo tle pr hiš. Tle je še mal starga orodja, k sej včasih uporablov. Lesene cvinge, ročne bor mašine. No, lej, tale je pa že bel moderna, s to pa lohk u kot vrtaš.«

golcarski malarin

Tole so v glavnem mizarska orodja?

»Ja, to so tišlarski oblči. Tega so nugal, k so okna delat. Tle ma klino, glih tolk debelo ket je šipa, tlele si pa naštimov maso. No, te so navadni, tale je pa en nemšk, tega si pa lohk pregnu, kolkr si pač nucov – za kakšne kolesa.

No, tole pa tud gotov ne veš, zakva je. Tole sej rabil, k sej čebre delat, des lohk dno notr dal.«

Po stopnicah se povzpneva v zgornje nadstropje. Zagledam staro kuhinjsko omaro, sklednik, bakren kotel za kuhanje terjaka, burkle, sklede, lonce, pinjo, staro skrinjo, zraven pa ...

»O, kaj je pa to?« vprašam.

»Toj pa lempa. Včasih smo zmerej vodo nosil s sabo, kamkol smo šli delat. U gmajno, na nivo, povsod. Lohk s jo nalil u putreh, lohk pa u lempo, k je bla večja. Lempa je mela naramnce, dej blo lažji nest.

No, poglej, tole so pa lesene škatle, de so golcarji v njih nosil zaseko s sabo v Jelovco. So ble zašite s smrekovim korenincam, zato de ja ne bi blo nobene kovinske reči zravn, k blo lohk začel rjavet.«

Zagledam tudi perilnik, likalnik na žerjavico, star mlinček

zibelka

žage amerikanke

lempa, sod, putrh

za kavo, kolovrat, »štokerle« (stol brez naslonjala), molitvenik ...

»Gospodinja je včasih imela u kuhni samo eno tako omaro pa mizo - mentrgo. Not v omar je blo pa vse, kar je nucala,« nadaljuje Ivan.

No, drage gospodinjice, si predstavljate, da imate v kuhinji eno omaro? Bi rekla, ja.

Od gospodinskih pripomočkov se vrneva spet k orodju. »Cimroha« (pripomoček za tesanje), »puntoha« (sekira za luknje v kozolcu delat), »golcarski malarin«, »kolarski malarin«, »plankač«, »šepsar« (za odstranjevanje lubja), šelar (pripomoček za strganje).

»No, to je pa ...«

»Toj pajkl, za čistit žit. Toj mlatilnca. To pa slamoreznca.

Poglej, drva smo pa s tem sanmi vozil. Tem se reče posmojke, tem pa holbžlite.

Tle so vozovi. Tale je bil za gnoj vozt, ta j bil za sno vozt, al pa za v Sorco, toj bil pa voz za hlode.

Poglej, to so pa nosila za skale nost.

No, tole so grablje za škopat. Škope so ene vrsta snopov za slamnato streho. S tem grabljam si očistu rž, dej bla sama slama, s te slame sej pa nardil škope.«

»Ali ste to doma delali?«

Ja. Včasih sej vse doma delal.

Nato stopi do stebra, na katerem so obešene žage.

»Tole so ta prve žage – gamsarce, majo same špičaste zobe. Tole so pa že amerikanke, vidiš.

Ivan in njegove smuči

pajkl in mlatilnica

To so ta zadne amerikanke, k majo že tok velike zobe. Po teh žagah so pršle motorke.«

»Ali je tukaj del enega kolesa?« vprašam.

»Ja, toj bil ta pru kolo tle. Ti na veš, kok je bil prima. Registreran. Imov je tablco, luč – karbidovko, opremlen, dej bil prov fajn za pogledat. V Področju so imel sobo, kodr smo imel ljudje iz hribov spravlena kolesa. Do Področja si šou peš, poj pa s kolesam u Železnke. Sevede, kdor ga je imov. Sej koles je blo mejhn. Ja, od tega tle ni več velik ostal. A veš kva, to se ni včasih neč cenil, to sej vse vrgl«

»Vidm, de ste tudi smučali včasih. Tamle imate cel kup smučič.«

Ja, to smo vse sami nardil. To so smučiče, k sm jih sam naredu, u Planic skakov z njim in jih mam za zlate skoraj. Tele sm jest naredu, tele pa Štrentlarjov Matevž. Šva u Planic skakala z njimi na 60 metrski.«

»Kaj res?«

»Ja.«

»Ja, pa ja.«

»Ja, res. Tole so bli pa ta pravi skakalni čevli, mi jih je stric naredu, k je bil u Tržiču šuštar.«

Povzpneva se še eno nadstropje višje.

»No, teli vozovi pa plugi, k so tle, so pa najstarejše stvari, k so pr hiš. Stari čez 100 let. To je blo pr hiš, še predn je vas pogorela, 1907. leta, no in je to še od takrat ostal.

Tole je pa vprega za dva vola - jego. Pr nas so vole vozil za roge vezane. Ta sistem je bil samo tle pa v Bohin, drgod so imel jarme.

Tole so butare za seno nost.

Tale ta velika košara je bla pa za listje vozt, kripa smo ji rekl.

Tole so ta prvi modroci, k so bli pr hiš. Te sm tud sam naredu. Prej smo imel plevnce.

mlinček za kavo, likalnik

Ivanov konjic-obnovljen

No, tole je model za putreh delat, tale pa za otroške bane. To smo včasih vse doma delal. Pa škafe tud, pa take stvari.«

Ko sem mislila, da sem že vse videla, pravi Ivan, da bova šla pogledat še stanovanjske prostore. Ti so bili povezani s skednjem, tako da je bilo vse pod eno streho. To je prišlo prav pozimi, ko je bilo veliko snega, pa ni bilo treba hoditi iz hiše.

Tudi v teh prostorih je staro pohištvo. Postelje, omare, ura, stare fotografije, zibelka ... in leseni konjčić.

priznanje za inovativnost

Ivan nadaljuje zgodbo: »Leta 1938, ko sm bil star 8 let, smo se iz Spodnjih Dajn preselil sem gor, takrat je ata prevzel kmetijo. Še prov dobr se spomnem, k sm šou gor po pot, tega konjiča sem nesu na ram, k mi ga je ata naredu za Miklavža, pa jokov sm.«

Med potjo v spodnje nadstropje mi Ivan pokaže še klet, kjer so včasih imeli zaloge pšenice, ječmena, ovsu ... V Zabrdru so imeli mlin, tja so nosili mlet. Na polici so še deže za

kostn

kuhinja

zaseko, steklenice za »šnopc«, mernik in polmernik za žito, »vevnca« (lesena žlica za sipanje moke).

»No, viš, tle j bla pa črna kuhna, takrat, k smo pršli gor žvet. Takrat smo poj začel obnavlat. Tale omara pa miza, k je še tle, je moj star ata naredu, od mame ata.«

Tudi iz kuhinje vodijo vrata na skedenj. Z Ivanom greva v hišo. Danes imamo dnevne sobe, včasih pa se je temu reklo hiša.

Krušna peč, »bohkov kot«, v oči pa mi takoj pade radio, znamke Nikola Tesla.

»Tole je bil prvi radio v Zg. Dajnah. Ob četrtek so pršli iz cele vasi, da smo poslušal četrtek večer. A veš, kok je blo fajn.

Ljudje so velik bel v miru živel kot dons. Pa bel so bli prjatlj.

Kdaj pa ste šli od tod?

4.4.1960 sem se zaposlu. Takrat sm šou od doma, samo, smo ves čas hodil nazaj pomagat, k sta bla mama pa ata še tle.

Kje ste se zaposlili?

V Iskr. Najprej u proizvodni, kjer smo delal centrifuge. Ker sm bil zelo priročn, sm šou v orodjarno in tam ostal do konca. Se spomnem, k je pršla prva AMC mašina. Prej smo vse na roke delal, razna rezilna orodja pa take stvari. Poj je pa to vse mašina odrezala. A veš, kva je blo to takrat zanimiv. Zelo rad sem delal v orodjarn. Vem, de sm še ponoč včasih »tuhtov«, kok se bom česa lotu, posebn takrat, k sm delov elektrode, vzorce pa take stvari.

Ja, a to veš, de smo nardil kokilo za kolajne? Prej, k si gledala une kolajne gor u sob. To sej pr nas ulival. Tiste, ta okrogle. Poj smo jih pa dal pozlatit, srebrt, bronzerat pa še vgraverat.

voz za gnoj vozit

jego

model za putrh

Na koncu mi je Ivan pokazal še rodovnik družine Beguš, ki ga je njegov sorodnik (sedaj že pokojni) Vinko Beguš urejal in pripravljaj 10 let. Povedal mi je tudi, da vsako leto organizirajo srečanje (letos že štirinajsto) njihove rodbine in pokazal zvezek, kamor se podpišejo vsi udeleženci.

Koliko zanimivih zgodb! Kar sedela bi še in poslušala. Vendar sem se bala, de me ne ujame tema. Morala sem še peš do Torke, tam sem pustila avto.

Kar zavriskala bi, ko sem se vračala do avtomobila, zrla po okoliških hribih in občudovala Ratitovec, ki se je mogočno dvigoval nad mano. Naravnost čudovito!

Ivan, hvala, ker ste z mano delili spomine.

krplje

JUG TAJSKE IN MALEZIJA V 3 TEDNIH

Jaka Mohorič

Kolektivni dopust se je naglo približeval, midva pa sva bila še vedno brez letalske karte. Mene je zelo mikal Vietnam, a je potem cena letalske karte odločila, da odletiva v Bangkok (glavno mesto Tajske).

Tako sva karto kupila 3 tedne pred odhodom. Uredila sva vizo, ki je trenutno za Tajsko brezplačna, in počasi začela pakirati. V petek po službi, ob enih sva krenila za München, saj je letalo ob desetih zvečer poletelo preko Omana v Bangkok. Pristala sva pozno zvečer po lokalnem času in se kmalu počutila kot doma, saj sva že lani letela v Bangkok. Na letališču sva se takoj usedla na pravi bus in po dobri uri vožnje (50 km) sva že imela sobo (na isti lokaciji kot lani) v centru Bangkoka.

Potem sva šla na kratek večerni ogled tega predela mesta, ki je znan po velikem številu prenočišč in barov, namenjenih popotnikom z nahrbtniki. Za večerjo sva si privoščila »pad tai« (pečene rezance, ki jih dobiš z rakci, zelenjavo ali mesom).

Po dobrem obroku se prileže pivo. Usedla sva se v lokal, kjer je bila živa glasba. Okrog dveh ponoči sva se odpravila spat, saj naju je že »pobiral«. Drugi dan sva se po obilnem

Vrvež v Bangkoku

zajtrku, ki je bil skoraj že kosilo, odpravila z mestnim avtobusom do glavne železniške postaje, da bi rezervirala večerni vlak za na jug Tajske. Presenečena sva ugotovila, da je žal prosto le še eno mesto in da za oba v spalniku ni prostora. Nisva želela preveč razmišljati in zgubljeni časa, zato sva se napotila v turistično agencijo kar na železniški postaji. Tam so nama ponudili kombinacijo nočnega avtobusa in ladje direktno do otokov. Do odhoda sva imela okrog 5 ur in tako sva se odločila, da greva raziskovati Chinatown, ki je od glavne železniške postaje oddaljen za približno pol ure hoje. Chinatown je poznan po svoji tržnici, na kateri se najde vse – od hrane, tekstila, igrač do pohištva. Včasih se vprašaš, ali res Kitajci in Tajci jedo vse, kar se tukaj prodaja. Kot zanimivost naj omenim, da so prodajali celo češnje (baje avstralske).

Dan je hitro minil in že sva bila na avtobusu, ki je peljal proti jugu Tajske. To je bil čisto turističen avtobus, saj na njem ni bilo niti enega samega domačina. Malo nama je celo uspelo zaspati. Zgodaj zjutraj smo prišli na pomol in po dobrih 2 urah smo napolnili ladjo, ki je peljala do 3 različnih otokov. Midva sva izstopila na drugem – Koh Phangan - otok je dolg približno 30 km in širok 20 km. Po vodiču (knjigi) sva se odločila za plažo na skrajnem SV otoka.

V pristanišču sva spraševala za prevoz, a so bile cene le-tega kar zasoljene. Tako sva se malo sprehodila do glavnega mesta otoka in tam potem dobila prevoz za enkrat nižjo ceno. Odrinili naj bi čez slabo uro. Vmes nas je presenetila še prava tropska nevihta, ki sva jo opazovala iz varnega zavetja songthaew-a (predelan pick up).

Na koncu sva bila edina potnika - midva in nekaj rib s tržnice, ki jih šoferju naročijo iz odročnih vasic. Cesta je zelo v razsulu (tajski makadam) – kot bi bili na safariju.

Malo naju je skrbelo, kako bo z vožnjo tu čez, saj sva imela v planu vzeti v najem skuter. Končno prispemo do vasi, kamor sva bila namenjena. Ni nama prav všeč, a danes se ne premakneva več. Sprehodiva se po plaži in 20 metrov stran od morja najdeva bungalovček za pičlih 7 EUR (za oba skupaj). Po napornih 18-tih urah potovanja se osvežitev v toplem morju še kako prileže, kljub bolj kilavemu vremenu. Drugi dan je vse drugače, saj sonce razkrije vse čare čudovite plaže in občutek je čisto drug. Dopoldne greva na krajši trekking. Vlaga je neznosna in pot nama polzi po hrbtu. Ta otok je poznan po Full moon party-ju, ki ga je skupina 30 popotnikov začela leta 1985. Zabava se dogaja na južnem delu otoka, na plaži Haad Rin, kjer je polna luna najlepše vidna.

stojnica

Vsako polno luno se zbere od 10.000 do celo 30.000 ljudi. Iz najine lokacije je ta plaža oddaljena za slabo uro vožnje s skuterjem, ki si ga najameva v vasi. Dobiva tudi čelade, ki jih domačini ne uporabljajo. Ko je cesta suha, je vožnja kar enostavna. Bližje smo ekvatorju, zato je na Tajskem noč že okrog pol sedmih popoldne. Približno takrat prispeva v Haad Rin, kjer se že vsi pripravljajo za zabavo. Od naporene vožnje sva že zelo lačna, zato si privoščiva obilno večerjo in nazdraviva s tajskim pivom. Kmalu začne padati dež, ki ne pokvari vzdušja. Skupaj s tremi

zajtrk v Georgetownu (pri Indijcih)

Angleži gledamo mimoidoče, ki kljub dežju odhajajo na žur. Okrog polnoči se tudi mi okorajžimo in gremo na plažo. Ob vstopu na plažo nas preplavi noro vzdušje. Podobno je vzdušju na festivalih na prostem z različnimi zvrstmi glasbe, ki se vrtili na 8 prizoriščih, tako da se za vsakega nekaj dobi. V ritmu glasbe noč zelo hitro mine in proti jutru celo poneha dež. Naju čaka še pot po razmočeni cesti do bungalovčka.

mestna hiša v Georgetownu

najino prevozno sredstvo

Koh Phangan je zelo hribovit in težko prevozen, zato veliko popotnikov dobi Phangan tatu – odrgnino zaradi padca z motorjem. Midva si tatujata nisva »privoščila«. Naslednji dan narediva z motorjem še turo po celotnem otoku, ki naju s prelepimi, neobljudenimi plažami zelo navduši. Medtem se pozanimava, kdaj pelje nočna ladja proti Surat Thaniju (mesto na celinskem delu). Čez 2 dni sva v mestu na jugu Tajske zmenjena s kolegom in njegovo punco, tako da morava počasi zapustiti otok. Najbolj nama ustreza nočna ladja, ki gre ob desetih zvečer, zato si kar rezervirava ležišči. Zadnje dopoldne na Koh Phanganu uživava pod palmami na plaži in popoldne se z lokalnim »pick upom« odpeljeva do glavne vasi. Tam v enem izmed barov pustiva nahrbtnike in si ogledava mesto. Zvečer greva tudi na nočno tržnico, kjer so stojnice s hrano in pijačo. Pečejo ribe, piščance, zelenjavo in druge lokalne specialitete. Zelo so obiskane stojnice s sokovi, ki jih vsakemu posebej pripravijo iz svežega sadja. Večerni naliv spet zmoti prodajalce, ki se pritožujejo nad slabim obiskom. Dež potem poneha in odpraviva se proti pristanišču. Vkrca se nas le slabih 30, od tega 8 turistov. Na ladji je zelo udobno, saj ima vsak svojo blazino, na kateri te valovi zazibljejo v prijeten spanec. Po sedmih urah plovbe prispemo v mesto, kjer potem najdeva prevoz še za naprej proti jugu. Čas hitro mine in že sva v mestu Hat Yai, kjer sva zmenjena s kolegom in njegovo punco. Mesto je izhodišče za nadaljnjo pot proti Maleziji. Onadva sta prišla z vlakom direktno iz Bangkoka. Počakala sva ju na peronu in veseli, ker smo se srečali, smo odšli skupaj na pivo v bližnjo restavracijo. Odločili smo se, da še isti dan odpotujemo v Malezijo. Takoj smo našli minibus, ki nas je z ostalimi 8 potniki odpeljal direktno v 200 km oddaljen Georgetown na otoku Pinang v Maleziji. Mejo smo prečkali brez težav, saj za vstop nismo potrebovali vize. Georgetown je leta 2008 postal Unescova svetovna dediščina. Mesto je res lepo in ima ogromno kolonialnih stavb. V mestu sta posebej zanimivi indijska in kitajska četrt. Vsak večer pa vrata odpre tudi nočna tržnica, kjer je vsaj 30 stojnic, ki ponujajo hrano in pijačo.

rajske Tajske plaže

ladja na Koh Phangan

Imajo zelo dober sistem, saj enostavno naročiš in poveš številko mize, kamor čez par minut prinesejo sveže pripravljeno hrano. Na tej tržnici imajo vsak večer tudi živo glasbo in pravi užitek je gledati Malezijce, kako plešejo.

V mestu ostanemo 2 dni in si v drugem dnevu ogledamo še muzej metuljev in »džunglo«. Z nočnim busom se potem odpravimo na vzhodno stran Malezije, proti otokom Perhentian. Na avtobus pride tudi punca, ki nas nekaj časa posluša in potem v angleščini vpraša, od kod prihajamo. Ko ji odgovorimo, da smo iz Slovenije, ne more verjeti. Spoznali smo Kajo - Slovenko, ki že 7 let živi v Maleziji in do tistega trenutka še ni srečala Slovencev. Kaja je prišla na potovanje, spoznala fanta, se zaljubila in ostala. Preživlja se z izdelovanjem nakita. Tudi ona je šla, tako kot mi, na otoke na kratek dopust. Okrog devetih zjutraj prispemo na otok Perhentian Kecil in doživimo pravi šok, saj ne najdemo prenočišča, ker je vse zasedeno. Zelo smo potrti, a ne izgubimo upanja. Eden od nas se odpravi še na sosednji otok, kjer žal tudi ni proste postelje. Okrog enih se nam le nasmehne sreča. Dobimo 1 sobo za vse 4. Dajo nam tudi dodaten jogi. Na otokih smo ostali kar 6 dni, saj nam je bilo zelo všeč.

Podvodni svet je izreden. Med snorkljanjem smo v »naravnem akvariju« par 10 metrov od obale videli nemote, orjaške želve, morske pse, ogromno pisanih rib. Na otokih ni cest, zato se z enega konca na drugega pešači, ali pa najame taksij čoln, ki te pelje iz ene lagune v drugo. Mi smo hodili peš in po poti videvali orjaške varane, ki se nemoteno prosto sprehajajo.

tropski raj

nevarne ceste

Ob večerih se družimo v restavracijah in barčkih. Enkrat smo na večerjo povabili tudi Kajo, ki nam je veliko povedala o Maleziji, njenih prebivalcih in življenju na tem delu sveta. Po šestih dneh smo že nestrpni in željni novih dogodivščin, zato se popoldne odpravimo z otoka. Eno noč prespimo v mestu Kota Bharu, ki slovi po svoji pestri tržnici.

Naslednji dan se poslovimo od Malezije in se vrnemo nazaj na Tajsko, v mesto Narathiwat. Ta del Tajske ni tako varen, zato se zvečer ni priporočeno zadrževati zunaj. Tudi vojska je povsod, saj so zaradi verske nestrpnosti pogosti bombni napadi. Ljudje so v tem delu Tajske zelo prijazni, saj redko srečajo turiste. Za nas je to mesto le odskočna deska, da se vrnemo nazaj v Bangkok. Prvotni plan je bil potovati z vlakom, s katerim pa traja vožnja dobrih 20 ur. Zato smo že v Georgetownu rezervirali letalsko karto, ki je bila sicer 30 odstotkov dražja od karte za vlak, a let traja le dobro uro. Ostaneta nam še slaba dva dneva pohajkovanja. Imamo srečo, da smo v Bangkoku prav na kraljičin rojstni dan in je v mestu polno dogajanja. Tako si v ringu na prostem ogledamo pravi tajski boks, nakupimo spominke, še zadnjič okusimo tipično hrano in že smo v taksiju, ki nas pelje proti letališču, od koder zgodaj zjutraj poletimo proti Evropi.

TAJSKA IN MALEZIJA V ŠTEVILKAH

Država	TAJSKA	MALEZIJA
Zastava		
Površina	513.120 m ²	329.847 m ²
Število prebivalcev	približno 66 milijonov	26 milijonov
BDP / na prebivalca	6.450 EUR (2009)	11.700 EUR (2009)
Ureditev	ustavna monarhija (kraljevina)	ustavna monarhija
Verska pripadnost	pretežno budisti (94,6 %)	muslimani (60,4%) budisti (19,2%) kristjani (9,1%)
Cena bencina/ nafte - liter	0,75 EUR	0,50 EUR
100 km z avtobusom	približno 2 EUR	približno 2,5 EUR
Cena obroka hrane (enostaven)	0,6 - 1 EUR	0,75 - 1,2 EUR
Liter vode	0,12 EUR	0,20 EUR
Pivo (0,640l)	1,25 - 2 EUR	2,5 - 4 EUR
Časovni pas	-5 ur od Slovenije	- 6 ur od Slovenije

Ladi Nastran

Letošnja zima se nikakor ni hotela posloviti. Mraz je vztrajal dolgo v pomlad. Sonce ni in ni dobilo prave moči, da bi pregnalo oblake in nas pogrelo. Zato sem še toliko težje čakala na dan, ko poletim v tople kraje. Egipt. Tam je poletje 365 dni v letu. Vroč pesek in toplo morje se bosta res prilegla po dolgi, mrzli zimi. Končno je prišel maj in težko pričakovan odhod. Sobota je bila hladna. Za pot na letališče se je bilo treba kar toplo obleči. Po dobri uri poleta je postalo topleje, saj smo se bližali Afriki. Leteli smo nad obalo Jadranskega morja, prečkali Sredozemsko morje in dosegli afriško celino. Zeleno poraščeno območje delte reke Nil se je kmalu spremenilo v neskončne peščene sipine, brez kančka zelenja, skratka, puščava. Preleteli smo reko Nil, najdaljšo reko na svetu. Bila sem presenečena, saj je pas obdelovalnih polj ob reki precej ožji, kot sem si ga predstavljala. Nivo reke je zaradi Asuanskega jezusa sedaj mnogo nižji. Onemogoča pomladanske poplave in s tem obnavljanje rodovitne zemlje. Zaradi Naserjevega jezera v delto reke Nil ne prihaja zadostnih količin mulja z mineralnimi snovmi, zato se delta krči.

Po štirih urah leta smo prispeli do Hurgade. Ko smo leteli nizko nad obalo, sem opazovala čudovite hotele in njihovo okolico polno zelenja in modrih bazenov raznovrstnih oblik. Ker je bil najin hotel v Makadi Bayu, 35 km iz Hurgade, je vožnja z avtobusom trajala kar dolgo. Vendar je pokrajina toliko drugačna od naše, da je vožnja zelo hitro minila. V mestu Hurgada je polno ogromnih hotelov, veliko se jih še gradi. Zanimive so privatne hiše, ki so lepo urejene do prvega ali drugega nadstropja. Z vrha vsake štrli železje, ki čaka na nadaljevanje gradnje, skoraj nobena pa nima strehe. Tu res ni dežja, zato jih ne rabijo, vendar je glavni razlog to, da jim za nedokončane hiše ni treba plačati davka.

V Egiptu so vsi hoteli obdani z visokim betonskim obzidjem, skozi katerega prideš mimo zapornic, kjer stražita vojska in turistična policija. Pri vsakem vhodu v hotelski kompleks je bilo najmanj šest uniformiranih moških, ki niso imeli drugega dela, kot da so stali tam, eden od njih pa je ležerno umaknil zapornico. Od tu do hotela je še dober kilometer vožnje ob drevedu palm. Ob samem vhodu v hotelski kompleks je bilo najmanj šest uniformiranih stražnikov. Ko si enkrat v hotelu, srečuješ le še nasmejane turiste in prijazno hotelsko osebje.

Hotelski kompleks je obsegal 50 bungalovov z 12 sobami, ki so razporejeni v obliki palme in med sabo povezani s kamnitimi potkami, ki so se vijugale čez zelenice neverjetno goste zelene trave. Imela sem občutek, kot da sem na

igrišču za golf. Ko zveš, da tu dež pada le enkrat na šest, sedem let, se še bolj čudiš, kako imajo lahko tako velike površine zelene trave. Ko vidiš še vse cvetje, grmovnice in drevje, si lahko samo zamišljaš, kako ogromno vode porabijo, da vse to zalivajo. Z vodo imajo v Egiptu sicer težave, piješ lahko le ustekleničeno, sicer bi imel prevelike težave s prebavo. Po ceveh namreč teče voda iz reke Nil, seveda močno klorirana. Domačini jo sicer pijejo, za nas pa nikakor ni primerna.

Zjutraj sva se po zajtrku takoj odpravila do morja. Po mehki zeleni travici sva prišla do peščene obale. Udobno sva se namestila na lesenih ležalnikih v prijetni senci senčnika. Seveda je bilo treba takoj v vodo. S seboj sva imela masko in dihalno, saj sva vedela, da je tu pestro podvodno življenje. Po 50 metrih peščene sipine z nizko vodo se je pričel koralni greben. Že ob robu lagune je okoli mene plavalo polno pisanih ribic. Sprva nisem vedela, kaj naj storim. Naj zbežim ven, ali kaj? V Jadranskem morju ribice rade grizejo, pa sem se bala, da te tudi. Vendar se niso zmenile zame, ampak so mirno plavale okoli mene. Ko sem prestala ta prvi šok, sem začela opazovati, koliko različnih vrst jih plava okrog mene. Nadela sva si maske im plavutke in zaplavala ob koralnem grebenu. Tu se šele začne pravo podvodno življenje. Greben je sestavljen iz mnogo vrst koral, ki so zelo različnih oblik in vseh barv, ki jo premore mavrica. V njihovem zavetju plava na tisoče raznovrstnih ribic in išče hrano. Počutila sem se, kot bi plavala v ogromnem akvariju. V akvariju v Piranu ne vidiš toliko različnih vrst rib, kot jih tu vidiš v kratkem času. Nekatero so bolj plašne in se skrivajo, povečini pa se ne bojijo in lahko mirno plavaš z njimi ob koralnem grebenu in uživaš v pogledu na tako pisan podvodni svet.

Večino časa sva preživela v opazovanju podvodnega sveta, en dan pa sva namenila spoznavanju zgodovine Egipta. Zgodaj zjutraj smo se odpeljali proti 500 km oddaljenemu Luksorju. Oktobra lani so omilili varnostne ukrepe, ki so jih uvedli po napadih na turiste, tako da se po Egiptu ne voziš več v konvojih. Kontrolne točke z oboroženo vojsko in policijo pa so na vsakem večjem križišču in vstopih v mesta. V križiščih so cestne ovire, ki dovoljujejo samo enosmerni promet in tako omogočajo boljši pregled nad prometom. V nočnem času so ceste proti notranjosti zaprte. Promet sam se odvija precej drugače kot pri nas. Zasenčenih luči ne uporabljajo niti ponoči, še na avtocesti jih stalno prižigajo in ugašajo. Stalno prižigajo smernike, dolge luči in ves čas hupajo. Tudi vodička, ki

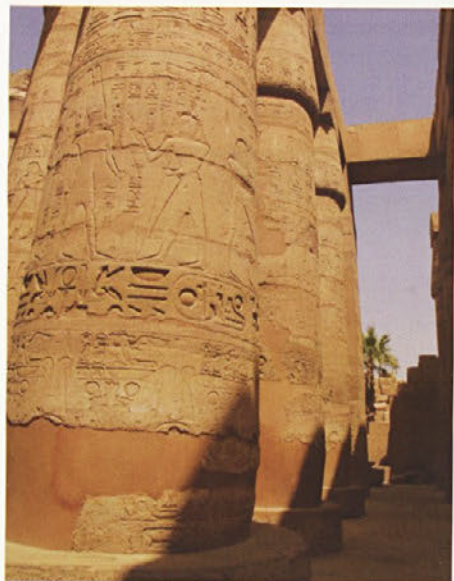
hotelska plaža

že dalj časa živi v Egiptu, nam ni znala razložiti njihovih pravil. Ko je domačine spraševala o pravih voznje, so ji odgovorili, da se pač tako vozi. Na avtocesto se vključijo na prehitevalni pas z leve strani. Pa je zgledalo čisto varno. Avtoceste izven mest res niso zelo prometne. Če bi pri nas tako vozili, bi bilo vsak dan sto mrtvih. V mestu Hurgada je štiripasovna cesta, namesto smernikov pa sta najbolj uporabna hupa in odprto okno za komunikacijo z drugimi vozniki. Če želiš prečkati cesto, je najbolje, da kar stopiš na cestišče in ga prečkaš. Noro, ampak deluje. Avtomobili se te izogibajo in čisto varno prideš čez. Prvič te je seveda zelo strah, potem pa se navadiš.

Med vožnjo je bila vodička kljub zgodnji uri zelo zgovorna in nas je s pripovedovanjem popeljala v čas faraonov, ki so živeli 3000 let p.n.š. Ko smo se pripeljali v Dolino kraljev, smo izvedeli veliko o življenju v njihovem času. Tu so pokopani faraoni, ki so vladali Egiptu od 16. – 11. tisočletja p.n.š. Najprej smo si ogledali maketo doline, kjer je razporejenih dvainšestdeset do sedaj odkritih grobnic. K sreči smo se do njih pripeljali z vlakcem, peš smo se spuščali le v grobnice. Kljub zgodnji jutranji uri je bila vročina neznošna. Grobnice so izdobljene v skalovje, vsako izmed njih pa so začeli graditi že v času življenja faraona, končali pa so jo ob njegovi

Memnososova kolosa pred vhodom v Dolino kraljev

veličastni stebri templja v Karnaku

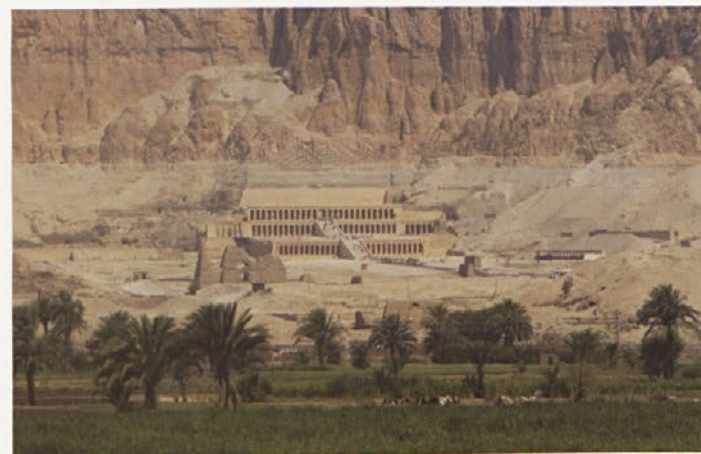
pisan podvodni svet

smrti. Zato so grobnice dlje živečih faraonov globlje, imajo več poslikav in so bogatejše. Spust vanje je kar grozljiv. Spuščaš se 100 do 200 m po stopnicah strmo navzdol, je zelo vroče in soparno, zraka skorajda ni. Na stenah vhodov je vklesana Knjiga mrtvih. V prostoru s sarkofagom so stene porisane s podobami iz življenja faraona. Na žalost so vse grobnice izropane. Ropanje se je začelo že v času življenja faraonov, zakladi pa so prodani po vsem svetu. Le grobnica kralja Tutankamona je čudežno ostala neodkrita do 20. stoletja, tako je vsa njena vsebina ohranjena v muzeju v Kairu. Ostale so le poslikave na stenah. Še vedno je videti čudovite barve, čeprav jim na žalost množice turistov zelo škodijo. Obisk so omejili in je možen ogled le nekaterih grobnic, fotografiranje pa nikjer ni dovoljeno. Vodiči ne smejo razlagati v grobnicah, ker mora biti čas zadrževanja v grobnici čim krajši.

Sledil je ogled Doline kraljic, kjer smo si ogledali Hačepsutin tempelj. Bila je edini »ženski vladar« v Starem Egiptu, ki je bila tudi faraon. Predstavljala se je za moškega, ker je le moški potomec lahko nasledil kralja. Nosila je leseno brado in moška oblačila, na slikah pa je zahtevala, da so obraz barvali rdeče, kar je znamenje moškega. Beli obrazi na poslikavah predstavljajo ženske. Tako so prevarali ljudstvo, ki je verjelo, da jim vlada faraon. Tempelj je v treh nivojih vklesan v skalo zahodnega tebenskega gorovja, kamor zahaja sonce, po njegovem zgledu pa po verovanju Egipčanov tudi umrli vladarji.

Nato smo se odpeljali proti reki Nil. Ob poti smo si ogledali temelje največjega templja, ki ga je začel postavljati faraon Ramzes, vendar zaradi uničujočega potresa v Tebah nikoli ni bil dokončan. Za kratek čas smo se ustavili pri dveh memnosovih kolosih, ki jih potres ni uničil. Nekdaj sta varovala faraonov tempelj in Dolino kraljev.

Ogledali smo si še delavnico, kjer izdelujejo posodo iz alabastra. To je kamnina, iz katere oblikujejo posodo, vaze, kipce, ogrlice in jih nato žgejo v peči, da pridobijo trdnost. Ogledali smo si prodajalno s temi izdelki. Vsak obiskovalec je dobil svojega prodajalca, ki pa niso bili preveč zadovoljni z nami, saj smo si vsi le ogledovali in ne kupovali. Za nakup rabiš več časa. Najprej moraš izbrati spominek, kar ni tako enostavno, ker je veliko lepih stvari. Potem pa se moraš pogajati za ceno, kar tudi traja nekaj časa. Mi smo bili s časom precej omejeni, zato nismo nič kupovali. Dali smo jim le napitnino, oni pa nam majhne skarabejčke za srečo. Tako smo bili vsi zadovoljni.

Tebensko gorovje, Hačepsutin tempelj, v ospredju rodovitno polje ob reki Nil

Od tu smo se pripeljali do reke Nil, se vkrcali na ladjo in se odpeljali na drugi breg. Tu je bil čas za kosilo. Po kosilu smo si ogledali še delavnico papirusa. Tu smo videli rastlino, iz katere ga izdelujejo, in tudi sam postopek izdelave. Papirus je močvirska rastlina, ki raste le ob rekah, največji pridelovalci papirusa pa so ob reki Nil. Steblo razrežejo na trakove, ki jih nato namakajo v vodi. Daljši čas namakajo, temnejši je papir. Trakove nato položijo drug poleg drugega na platno in obtežijo. Tak papir se lepo zvija in se ne lomi. Opozorili so nas na možnost zamenjave z manjvrednim papirjem, ki je narejen iz bananovca. Na videz se ne razlikujeta, le da je tisti, ki je narejen iz bananovca, debelejši od pravega papirusa in se rad lomi. Ogledali smo si galerijo slik s podobami iz grobnic in starih papirusov. Kdor je želel, je lahko kupil izbrano sliko.

Ostal nam je le še ogled veličastnega templja v Karnaku. To je največje svetišče, ki ga je zgradil človek, in se razprostira na sto hektarih zemljišča. Gradili so ga kar 120 let. Razdeljen je na štiri dele, za turiste je odprt le en del. V ostalih delih še potekajo raziskave. Po ogromni ploščadi se skozi pylon v visokem kamnitem zidu, ki je služil varovanju templja, sprehodiš v notranjost templja. Tu te dolga vrsta sfing popelje do veličastnega obeliska, katerega dvojček je bil prepeljan v Pariz. Od tu naprej te pot vodi v stebriščno dvorano, ki je sestavljena iz 134 ogromnih stebrov, v katere so vklesani prizori iz bitk, dosežki vladarjev in podobe iz življenja Egipčanov. Zgornji deli stebrov v obliki odprtih in zaprtih papirusovih cvetov predstavljajo Zgornji in Spodnji Egipt ter simbolično povezavo med njima. Stebri so visoki 21 m, na vrhu vsakega pa je v krogu lahko stalo 12 moških. Podpirali so streho velike dvorane, ki pa je danes ni več videti. Verjetno je bila narejena iz palmnih listov.

V templju je tudi sveto jezero, kjer so svečeniki prali kipce, ki so jih uporabljali pri obredih. Podatek o najdenih ostankih hiš za 400 svečnikov pove, da je bil to res ogromen tempelj. Sčasoma so tempelj opustili, zato so ga naplavine reke Nil počasi zasule. Ponovno so ga odkrili šele v 19. stoletju, zato ga še sedaj raziskujejo.

To je bil naš zadnji postanek. Zelo utrujeni smo se vrnili na avtobus in se odpeljali proti hotelu. Čakal nas je še tečaj egipčanskega jezika. Ker slovenski vodič ne sme sam voditi po Egiptu, mora vsaka skupina imeti še domačega vodiča. Za obisk Doline kraljev pa so nam dodelili še enega. Ta je imel bolj vlogo varuha; nas - turistov in varuha kulturne dediščine, poskrbel pa je tudi za dokumente, ki jih je bilo treba pokazati na kontrolnih točkah. Vodič, ki je bil z nami celo pot, je imel tudi nalogo naučiti nas šteti do deset in nekaj osnovnih besed za sporazumevanje. Besede so bile pretežke, da bi se jih naučili, izgovor teh besed pa je povzročil polno smeha. Vendar bi nam zelo prav prišle na bazarjih, po katerih smo hodili tisti dan. Pri vsaki kulturni zanimivosti je namreč bazar s spominki. Nemogoče je bilo priti skozi, ne da bi te vsaj deset trgovcev nadlegovalo s svojo ponudbo. Če si se ustavil, da bi pogledal spominek, ki ti je bil všeč, si se zelo težko znebil vztrajnega trgovca. Najbolje je bilo iti naravnost mimo stojnic in nikogar pogledati v oči, sicer je šel za tabo do avtobusa, pa še tam ga je morala odgnati vodička.

V naslednjih dneh sva se odpočila od naporene poti. Teden je bil prekmalu naokoli in treba se je bilo vrniti domov. Tu pa je bilo treba spet obleči jopico, poletje se je šele začinjalo. Vendar je bilo to poletje kratko in ne dovolj sončno, zato mi misli že uhajajo na novo potovanje v tople kraje.

v čakalni vrsti za obnovo

POČITNICE

MALO DRUGAČE

Marija Demšar

Dopust se da preživeti na več načinov. Nekateri ga preživijo v gorah, nekateri v toplicah, drugi na morju. Žal pa je v Sloveniji vedno več takih, ki ga preživijo kar lepo doma. Zakaj že, se pa tako ali tako ve. Da bi šla na morje, mi ne pride na misel. Zakaj bi trpela v hudi vročini in za to še drago plačala? Dovolj hudo je že v domači savni (vrhnje stanovanje v bloku), je pa ceneje. Pri 30°C ali tudi več bom imela slane vode, ki bo tekla po meni, več kot preveč. Če je le prehudo, se da spat tudi na balkonu. Saj res, kupiti moram novo žarnico proti komarjem. V nasprotnem primeru bodo ti mali krvosesi imeli brezplačen žur do jutranjih ur. Ne vem, zakaj ne prenesejo te rumenkaste svetlobe. Meni je čisto »simpl«, še berem lahko zraven.

Tale poletna vročina je meni čisto odveč! Za streho, ki jo nadomešča terasa (da si ne bi domišljali, da je to enosobno stanovanje s teraso), pa tudi ni slabo. *Nobene bojazni ni, da bi zamakalo.* Plesen je pa tako že dolgo prisotna, vsi preparati in beljenje zraven pa ne zaležejo nič. Vsaj na dolgi rok ne. Pred kratkim je zaradi nagnitega lesa odtrgalo še »pante« na balkonskih vratih. Prosila sem že velikokrat! Prosila. Mogoče je bila to napaka. Zahtevala-tudi nič! Vedno je bil le kondenz in preveč ljudi v stanovanju. Halo! Včasih ena, sedaj dve osebi. Končno se je našel vzdrževalec, ki prizna, da tu zamaka. V preteklosti so vsaj kaj poizkušali popraviti. SEDAJ pa ni denarja! A za drugo stran bloka je pa bil? No, za vrata se je našla nekakšna rešitev tisto vetrovno in deževno nedeljo (4 daljši žebliji). Kaj bo jesen, še ne vem. Najprej bo karta za vožnjo v hčerino šolo! DENARJA PA TUDI JAZ NIMAM. Pa pustimo to. O tem bom razmišljala po kolektivnem dopustu (kot, da ne ves čas). Se vam zdi čudno, če se zatečem v naravo, gozd?

Sklenila sem, da si tega poletja ne dam vzeti. So še druge možnosti, ki človeka lahko razvedrijo in odvrnejo od skrbi. Več ur ali dni, kot sem ga imela v zadnjem času, bi si vzela rada tudi za mojo šestnajstletnico. Potrebuje me bolj, kot je v teh letih pripravljena priznati. Le najina skupna pota se v zadnjem času nekam ne ujemajo več. Včasih me to boli. Vem pa, da odraščam in se nadvse rada družim s svojimi prijateljicami, tako kot je tudi prav. V preteklosti sva veliko časa preživeli v naravi. Malo na kolesu, še več pa peš.

Skupna ljubezen so bile gobe in gozd. Bile? Upam, da so še! Razmere pa so se v dobrem letu, odkar je prisoten še računalnik, drastično spremenile. Ne da

se ji ravno preveč hoditi v naravo. Jaz pa pogrešam te najine skupne ure in vse zanimivosti, ki sva jih spotoma odkrili. Spremenili sva se po mojem mnenju kar obe.

A po svojem gozdu - ni ravno moja last, je pa kraj, ki ga dobro poznam - se bom še vedno potikala. Četudi sama. Tam sem srečna, tam pozabim na težave in si napolnim izpraznjene baterije.

Kaj je lepšega, kot oditi v naravo? Že takoj spomladi, pa vse do zime. Pomlad se začne prebujati, vse zeleni, tako lepo je. Pa vročine ni! Oh, ta vročina. Kako jo ugnati? Prav toži se mi po pomladi, ko se trobentice, vijolice in marjetice. Telohe in zvončke raje odmislim, ker so strupeni. Kljub temu pa v vazo postavljeni poživijo vsako mizo ali polico.

Z rastlinami, ki prosto rastejo, je pa tako: velika večina je užitnih, le poznamo jih ne, ali pa imamo do njih odpor, ker so znane kot plevel. Regrat nabiramo vsi, čemaž tudi. Pa ste že slišali za solato iz tega? Čisto preprosto in zelo okusno, le za nekatere malo preveč nenavadno. Pripraviš regrat s krompirjem. V redu. Dodaš narezan čemaž namesto česna in pripraviš običajno solato. V redu. Zatakne se pri cvetju. Prgišče trobentic, pest vijolic in pest marjetic (cvetov) operiš že prej (previdno s trobenticami, ker so res občutljive) in vse skupaj dodaš k že prej pripravljene solati. Rahlo premešaš in takoj postaviš na mizo. Namesto krompirja se dobro obnesejo tudi na margarini popečene kocke malo starejšega kruha. Kruh ali krompir je najbolje prej ohladiti, drugače se cvetje žalostno sesede. Dobro je, vam rečem, le poizkusiti je treba.

No, kam sem zašla. Govor je o dopustu poleti, jaz pa pišem o pomladi. Toda ne boste verjeli! Če se osredotočim na karkoli drugega kot samo vročino, pomaga. Vsaj za nekaj časa sem pozabila, da je vroče, da je v stanovanju 34°C.

Kaj pa sedaj? Naj grem ven? Ne, je še prevročje. Zvečer mogoče. V vsakem primeru pa takoj zjutraj. Zunaj je še tema. Vročine ni, shladilo se je. To je pravi čas za odhod, vsaj zame. Do zore hočem biti na mestu, kamor sem namenjena. Časa imam cel ljubi dan. V opoldanski vročini že ne bom hodila okrog, torej se vrnem zvečer! Eve ni, je na počitnicah. Malo me skrbi. Odhajam na kraj, kjer že nekaj let nisem bila. Tam sem si takrat precej poškodovala nogo. Videla sem pač gobe - majhne kotanje pa ne. Ni bilo dovolj, da se mi je noga nekako spodvila, še sedla sem nanjo, z vso svojo težo 89 kg. Za tisti dan je bilo gobarjenja dovolj! Imela sem srečo, ki se ji reče Eva. Celo pot sem se lahko opirala na njeno ramo. Tako sva prišepali domov, je pa trajalo.

Danes sem tu spet sama. Kako lahko se tukaj diha. Smreke imajo svoj vonj, praprot tudi, mah je zelena blazina, gozdno listje je še vlažno. Vse ima svoj duh. Jaz bi temu rekla gozdno okolje, v katerem se razživim. Pozabim na uro, pozabim na vse, mobitel pa tukaj itak ne deluje.

Težave tukaj delujejo čisto po svoje. Včasih kar

izginejo. Samo jaz sem tu in gozd. Gozd je gostitelj, jaz sem le njegov gost. Dovolj mi, da se potikam po njegovih prostranstvih, da lahko vidim njegove skrite kotičke, na žalost pa v zadnjem času tudi vedno več ran, kot so goloseki, gozdne ceste, pa tudi lubadar je zmeraj bolj aktiven.

Prezgodaj sem prišla, da bi videla gobe! Nabrala sem nekaj robidnic, mimo mene pa je šinilo nekaj sivoga. Ali sem dolgouhcu porušila prenočišče ali celo dom? Prizadevam si, da ne »lomastim« po gozdu, ker si njegovi prebivalci zaslužijo svoj mir in prostor. Se pa zgodi.

Gozd ima svoj zvok, svoj glas, žal pa je v gozdovih v zadnjem času vse več hrupa (stroji: takšni in drugačni, pa tudi ljudje in psi). Najbolj pa me motijo odpadki! Vedno se najde kaj plastičnega ali kovinskega, kar ne sodi v gozd. Še pred nekaj leti sem naivno verjela, da so gozdovi neonesnaženi. Razočaranje je bilo veliko, ko sem spoznala, da to ne drži.

Prišla sem do potočka. Majhen, žuboreč, čist izvirek, ki komaj dobro curja med dvema kamnom v tolmun. Tam je voda še bistra. Vsi kamni so kot na dlani. Na robu poganja mah. Voda je mrzla in imenitnega okusa. Take v železnikih po zadnjih poplavih nimamo več. Je pa naša voda še vedno kljub vsemu veliko boljša kot na primer voda v Ljubljani. Čista pitna voda v naravi je pri nas vse redkejša, pa tudi podtalnica upada.

No, pa sem na mestu, kamor sem bila namenjena. Tukaj rastejo gobe. Prav lepo dišijo. Ta duh mi je najljubši. Ko vidim lepega jurčka, mi srce kar zaigra. Potem opazim še »kolonijo« lisičk. Srečna sam, da se še lahko potikam po gozdovih in uživam v naravi. Nekaj teh gozdnih sadežev bo odšlo z menoj. Žal pa so letos gobe precej črvice. Take pustim. Bom pa na ista mesta še prišla. Priprčana sem, da ne bom razočarana. Ko se hči vrne domov, bom tudi njo peljala sem, če bo le hotela.

Vesela sem, ker sem doma že v otroštvu dobila kar nekaj znanja o naravi. Mogoče tudi zato ne morem živeti brez nje. »Blokarski« otroci tega nimajo in se niti ne zavedajo, kaj vse so s tem izgubili. Se mi pa smilijo. Z Evo vred, ki ji zadnje čase računalnik pomeni več, kot bi bilo potrebno. Facebook in MSN sta bolj zanimiva kot narava! Ja! Na mojo žalost.

Ne vem, če so to počitnice malo drugače. Zraven so še vse misli, ki se podijo po glavi, ko si sam v naravi, v gozdu.

Zakaj je vse tako »razdrobljeno« in raztegnjeno od pomladi do jeseni? Zato, ker je bil tudi moj dopust bolj razdrobljen in sem ga preživljala malo drugače, po koščkih! Med kolektivnim dopustom sem večinoma delala. V drugem tednu dopusta se mi je v Domelu pridružila še hči. Bilo je obema zanimivo in predvsem nekaj novega - skupaj sva preživeli kar največ možnega časa.

Bilo je kar nekaj lepih trenutkov, prostih dni, ki se ti usedejo nekam v srce, v dušo. So pa tudi pogonska sila za druge, meglene, manj lepe dni.

NK ŽELEZNIKI

Človek je tisočletja brcal vsemogoče predmete, včasih v jezi, včasih zaradi dolgočasje. V drugi polovici 19. stoletja se je v Angliji razvila igra z usnjeno žogo. Razvil se je nogomet. Pobudnik ligaškega tekmovanja je bil Aston Villa. S svojo vizijo zberejo dvanajst klubov in leta 1888 Angleži začno s prvim ligaškim tekmovanjem. Ekipa Preston North End postane prvi zmagovalec. Na programu poletnih olimpijskih iger v Parizu zasledimo to igro že leta 1900. Velika Britanija slavi brez konkurence. Nogomet začne svoj neustavljivi pohod. Mednarodno nogometno zvezo (Fifa) ustanovijo funkcionarji šestih držav leta 1901. Prvo svetovno prvenstvo je bilo daljnega leta 1930 v Urugvaju. Prepričljivo zmagajo domačini. Začetek evropskega pokala za klube sega v leto 1955, pokal za državne reprezentance pa v leto 1960. V finalni tekmi Sovjetska zveza premaga Jugoslavijo. Pokal državnih reprezentanc se leta 1968 preimenuje v evropsko prvenstvo. V času svetovnega prvenstva nogomet za mesec dni, dan za dnem, na stadione in pred ekrane pritegne na milijone gledalcev. Cel svet takrat pozna le eno stvar – nogomet. Nogomet je več kot le igra, nogomet je droga, nogomet je način življenja.

Adi Pegam

Jih prepoznate

NK Železniki se predstavi

Za začetek bi predstavil vizije in cilje Nogometnega kluba Železniki. Klub združuje vse generacije – nadobudne začetnike, ki so šele začeli spoznavati nogomet, mlajše in že prekaljene igralce v članski ligi; veterane, ki brez nogometa enostavno ne morejo; starše in navijače, ki skupaj z igralci slavijo zmage in malo težje prenašajo poraze. Več kot 130 igralcev v šestih selekcijah trenira in igra nogomet v gorenjskih ligah. Smo športni kolektiv, ki s strokovno podkovanimi trenerji vzgaja nove generacije kvalitetnih igralcev. Igralce vzgajamo in spodbujamo v zdravem športnem duhu – v duhu spoznanja, da brez odrekanja, truda, tekmovalnosti, pozitivnega odnosa, delovnih navad, osebnostne rasti, želje po napredovanju in dokazovanju, medsebojne pomoči, prijateljstva ter pripadnosti ekipi in klubu ni uspeha. Nestrpnost, sovraštvo, negativnost in raznorazni predsodki kvarijo kakovost življenja tako doma, na igriščih, v dvoranah, v tovarnah, na ulicah ... Najmlajša selekcija U-8 so novi upi, bodoči šampioni. Dečki do osmih let starosti spoznavajo nogometne veščine. Tekmujejo na turnirskem nivoju. Tu rezultati niso prvenstvenega pomena, pomembno je prijateljevanje in učenje. Pot, ki so jo pričeli najmlajši, bo še dolga. Najprej se morajo vklopiti v ekipo, postati prijatelji s soigralci in uživati v učenju nogometnih veščin. Pri mlajših selekcijah so naši cilji uspešna kreativna igra in doseganje visokih uvrstitev v gorenjskih ligah. Za starejše selekcije pa je cilj napredovanje v višje lige. Člani – 3. liga.

Otvoritev igrišča in prve tekme

Pred letom dni je bila otvoritev obnovljenega igrišča v Nivci. V goste je prišla Olimpija. Polovica igralcev Olimpije je na ogrevanje prišla v navadnih športnih copatih brez čepov, ker so mislili, da je podlaga na igrišču (umetna trava) trda. Po nekaj minutah ogrevanja so se šli preobut. Travo pa so pohvalili. V prvem polčasu smo dobili pet golov. V drugem pa se rezultat ni spremenil. Za njimi so se spopadli veterani iz Železnikov in Škofje Loke. Naslednji teden nam je tretjeuvrščena ekipa državnega prvenstva, Velenjski Rudar, demonstrirala, kako se igra moderen in kvaliteten nogomet. Že pred tekmo nam je gostujoči trener

Pred tekmo z Rudarjem

Pušnik dal vedeti, da bo boj brez milosti. Takoj po začetnem žvižgu sodnika Matjaža Bohinca so gostje silovito napadli in nam dali vedeti, kdo je glavni. Daleč najbolj zaposlena oseba na igrišču je bil domači vratar Miha Thaler. Kljub toči prejetih golov so gostje navdušili z izredno hitro, domiselno, vsečno, kreativno in kombinatorno igro. S svojo hitrostjo, spretnostjo in tehniko sta gledalce navduševala člana mlade reprezentance do 21 let Nik Omladič in Damjan Trifkovič.

Sezona 2009/2010

Zmagovito se je končala za selekcijo U-12 (mlajši dečki do 12 let). Mlajši dečki so na odločilni tekmi v Kranju premagali do takrat vodilno ekipo Save in osvojili prvenstvo. Ostale selekcije so tekmovanja končala v sredini lestvice. Priprave na sezono so člani začeli zelo zgodaj - pred vsemi ostalimi ekipami v ligi. Same priprave so bile naporene, intenzivne in kakovostne. Pričakovanja pred prvimi tekmami so bila velika. Po slabšem začetku je ekipa končala ligaško tekmovanje na šestem mestu.

Trenutno potekajo priprave na novo sezono 2010/2011. V klub se vpisuje podmladek. Igralci so začeli z napornimi pripravami. Pripravljalne tekme se vrstijo. Cilji so postavljeni. Pričakovanja so velika, a realna. Prva ligaška tekma je že konec avgusta. Začelo se bo.

Začetek priprav

DOMEL®

Ustvarjamo gibanje

TEMELJNA NAČELA

1. Vrednote

V Domelu d.d. cenimo:

1. Ustvarjalnost
2. Skrb za stranke
3. Odgovornost
4. Podjetnost (gospodarnost)
5. Odprtost (odprta komunikacija)
6. Skrb za zaposlene
7. Sodelovanje
8. Ambicioznost
9. Pripadnost
10. Skrb za lokalno okolje

2. Poslanstvo - Ustvarjamo gibanje!

- Ustvarjamo gibanje!

Z inovativnimi tržno zanimivimi produkti omogočamo rast in razvoj skupine Domel ter zagotavljamo kvalitetna delovna mesta v širšem okolju.

3. Vizija - Prihodnost

Domel d.d. je globalni razvojni dobavitelj dovršenih rešitev na osnovi elektromotorjev in njihovih nadgradenj. Smo tudi dobavitelj komponent, orodij in opreme. Delujemo na področjih čistilne tehnike, prezračevalnih sistemov, industrijskih aplikacij, avtomobilske industrije, medicine in alternativnih energijskih virov.

Predsednica uprave:
dr. Jožica Rejec

